

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2003

Vyhlásené: 31.07.2003 Časová verzia predpisu účinná od: 01.08.2003 do: 30.11.2003

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

289

NARIADENIE VLÁDY

Slovenskej republiky

z 9. júla 2003,

**ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat používaných na
pokusné účely alebo iné vedecké účely**

Vláda Slovenskej republiky podľa § 2 ods.1 písm. k) zákona č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v znení zákona č. 207/2002 Z. z. a na vykonanie § 3 ods. 2 zákona č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov nariaďuje:

§ 1

Predmet úpravy

(1) Týmto nariadením sa do právneho poriadku Slovenskej republiky transponuje smernica Rady uvedená v prílohe č. 1.

(2) Týmto nariadením sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat tam, kde sa zvieratá používajú na pokusné účely alebo na iné vedecké účely ustanovené právnymi predpismi alebo administratívnymi opatreniami v Slovenskej republike a v členských štátoch,¹⁾ na účely vyvarovania sa nepriaznivého vplyvu pri vytvorení a činnosti spoločného trhu najmä narušením konkurencie alebo prekážkam v obchode.

§ 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa rozumie

- a) zvierateľom každý živý stavovec okrem človeka vrátane jeho samostatne žijúcich vývojových štádií alebo rozmnožovacích vývojových štádií okrem plodov a embryí, ak nie je ustanovené inak,
- b) pokusným zvierateľom zviera použité alebo používané na vykonávanie pokusov na ňom,
- c) chovným zvierateľom zviera chované výhradne na vykonávanie pokusov v zariadení schválenom alebo registrovanom príslušným orgánom,
- d) pokusom každé použitie zvieraťa na pokusné účely alebo na iné vedecké účely, ktoré môžu zvieratú spôsobiť bolesť, utrpenie, úzkosť alebo trvalé poškodenie, hoci by sa použili anestetiká alebo analgetiká alebo iný účinný spôsob na odstránenie bolesti, utrpenia, úzkosti alebo trvalého poškodenia vrátane činnosti, ktorá smeruje alebo by mohla smerovať k narodeniu zvieraťa v takýchto podmienkach, okrem najmenej bolestivých postupov usmrčovania zvierat alebo označovania zvierat uznaných modernou praxou (humánne postupy); pokus sa začína, keď je zviera po prvý raz pripravené na použitie, a končí sa, keď sa už nevykonávajú ďalšie pozorovania potrebné pre daný pokus,
- e) príslušným orgánom orgán veterinárnej správy,²⁾

- f) oprávnenou osobou každá osoba, ktorú možno považovať za schopnú vykonávať príslušné činnosti uvedené týmto nariadením,
- g) zariadením každá montáž, budova, skupina budov alebo pozemok a môže zahŕňať neúplne uzatvorené plochy alebo nekryté plochy a prenosné vybavenie, príslušenstvo alebo prostriedok,
- h) chovným zariadením prevádzkareň, kde sa zvieratá chovajú so zámerom ich použitia v pokuse,
- i) dodávateľským zariadením prevádzkareň iná ako chovné zariadenie, ktoré dodáva zvieratá so zámerom ich použitia v pokuse,
- j) pokusným zariadením prevádzkareň, kde sa zvieratá používajú na pokusy,
- k) správnu anestézu zbavenie vedomia účinnými anestetickými postupmi lokálnej anestézy alebo celkovej anestézy, ktoré sú používané v správnej veterinárnej praxi,
- l) humánnym spôsobom usmrtenia ukončenie života zvieraťa s minimálnym fyzickým a duševným utrpením s ohľadom na druh zvieraťa,
- m) chovnou miestnosťou miestnosť, kde sú zvieratá bežne umiestnené, chované, zhromažďované alebo držané počas pokusu,
- n) klieťkou pevne držiaci alebo prenosný kontajner, ktorý uzatvárajú pevné steny a najmenej na jednej strane je lamelová stena alebo stena z drôteného pletiva, alebo zo sieťky, ak je to vhodné, v ktorom je držané alebo prepravované jedno zviera alebo viac zvierat; v závislosti od hustoty osadenia a veľkosti klieťky je voľnosť pohybu zvieraťa pomerne obmedzená,
- o) kotercom priestor ohradený stenou, tyčami, pletivom alebo inak ohradený, v ktorom sa drží jedno zviera alebo viac zvierat; v závislosti od hustoty osadenia a veľkosti priestoru je voľnosť pohybu zvieraťa obvyčajne menej obmedzená ako v klieťke,
- p) výbehom priestor ohradený plotom, stenou, tyčami, pletivom alebo inak ohradený, často umiestňovaný mimo budovy, v ktorom sa môžu zvieratá chované v klieťke alebo v koterci voľne pohybovať istý čas v závislosti od jeho etologických a fyziologických potrieb, ako i výcviku,
- r) stojiskom malá ohrada s tromi stranami, kde sa drží jedno zviera alebo dve zvieratá; spravidla súčasťou stojiska je krmidlo a bočné priehradky,
- s) primátom každý primát okrem človeka držaný v schválenom chovnom zariadení, v schválenom dodávateľskom zariadení alebo v schválenom pokusnom zariadení.

Pokusy na zvieratách

§ 3

Účel pokusu

Pokusy na zvieratách možno vykonávať len na účel

- a) vývoja, výroby, overenia kvality, účinnosti a bezpečnosti liekov, krmív a iných látok alebo výrobkov,
 - 1. na odstránenie, prevenciu, diagnostiku a liečbu chorôb, poškodenia zdravia alebo iných neprirodzených stavov človeka, zvierat alebo rastlín alebo ich účinkov na človeka, zvieratá alebo rastliny,
 - 2. určených na stanovovanie, odhaľovanie, usmerňovanie alebo úpravu fyziologického stavu alebo fyziologických procesov človeka, zvierat alebo rastlín,
- b) ochrany životného prostredia v záujme zachovania alebo zlepšenia zdravia a pohody človeka alebo zvierat.

§ 4

Vykonávanie pokusov na zvieratách druhov patriacich do skupiny A podľa osobitného predpisu³⁾ je zakázané okrem prípadu, ak je taký pokus v súlade s osobitným predpisom³⁾ a jeho cieľom je

- a) výskum zameraný na zachovanie alebo ochranu týchto druhov,

- b) základný biomedicínsky výskum, ak sa preukáže, že daný druh je jediný vhodný na účely tohto výskumu.

§ 5

(1) Každá oprávnená osoba musí zabezpečiť všeobecnú starostlivosť a umiestnenie pokusných zvierat tak, aby

- a) bolo umiestnenie, mikroklima, priestor, kŕmenie, napájanie a starostlivosť vhodné pre každé pokusné zviera vzhľadom na jeho zdravotný stav a pohodu,
- b) sa priestor obmedzoval len na nevyhnutne potrebnú mieru tak, aby pokusné zviera mohlo uspokojovať svoje fyziologické a etologické potreby,
- c) boli denne kontrolované klimatické podmienky, v ktorých sa chovajú, držia alebo používajú pokusné zvieratá,
- d) sa predchádzalo poraneniu alebo sa vylúčilo utrpenie, strach alebo trvalé poškodenie pokusných zvierat sledovaním ich pohody a zdravotného stavu,
- e) boli urobené opatrenia zaručujúce odstránenie zistených nedostatkov alebo utrpenia v najkratšom možnom čase.

(2) Každá oprávnená osoba musí okrem požiadaviek podľa odseku 1 dodržiavať aj požiadavky na umiestnenie zvierat a starostlivosť o zvieratá ustanovené v prílohe č. 2.

§ 6

Označovanie pokusných zvierat

(1) Pokusné zvieratá musia byť označené vhodným spôsobom, ktorý im spôsobuje najmenšiu bolesť, stres alebo poranenie, neobmedzuje ich pohyb a prirodzené správanie sa a zabezpečuje trvalú identifikáciu počas celého pokusu. Označenie zvierat je súčasťou dokumentácie vedenej o držaných pokusných zvieratách a identifikačných záznamov zvierat.

(2) Identifikačná značka Slovenskej republiky je „SK-LA“; identifikačnou značkou Slovenskej republiky doplnenou o identifikačné číslo schváleného zariadenia sa označujú pokusné zvieratá odchované v schválených chovných zariadeniach alebo získané schválenými zariadeniami v Slovenskej republike.

(3) Pes, mačka alebo primát musí byť pred odstavením individuálne označený tetovaním alebo mikročipom.

(4) Ak je neoznačený pes, mačka alebo primát umiestnený v schválenom zariadení po prvý raz po odstavení, bezodkladne je potrebné označiť ho spôsobom podľa odseku 3.

(5) Ak je pes, mačka alebo primát premiestnený z jedného schváleného zariadenia do iného ešte pred odstavením a označenie tohto zvieratá nie je prakticky vykonateľné, spolu so zvieratom sa musí presunúť aj dokumentácia zabezpečujúca potrebné identifikačné údaje o ňom, obzvlášť identifikačné údaje o jeho matke, až dovtedy, kým môže byť zviera označené.

(6) Podrobnosti o identite a pôvode každého psa, mačky a primáta sú vedené v záznamoch každého schváleného zariadenia.

(7) Hlodavce uvedené v prílohe č. 3 tohto nariadenia sa evidujú na záznamových kartách pripevnených na klietkach alebo nádobách, v ktorých sú umiestnené, a všetky druhy vtákov sa označujú krúžkovaním alebo mikročipom.

Pokus**§ 7****Schválenie pokusu**

(1) Pokus na zvieratách možno vykonať len na základe schválenia Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky⁴⁾ (ďalej len „štátna veterinárna a potravinová správa“).

(2) Pokus sa schvaľuje schválenému pokusnému zariadeniu na základe predloženia projektu žiadosti o schválenie pokusu podľa vzoru v prílohe č. 4, v ktorom sa uvádza

- a) názov, sídlo a adresa pokusného zariadenia, ak adresa pokusného zariadenia nie je zhodná so sídlom,
- b) číslo schválenia pokusného zariadenia,
- c) meno, priezvisko, titul, funkcia a vzdelanie osoby oprávnenej predkladať projekt pokusu,
- d) meno, priezvisko, titul, funkcia a vzdelanie osoby zodpovednej za starostlivosť o zvieratá,
- e) mená, priezviská, tituly, funkcie a vzdelanie ďalších osôb podieľajúcich sa na pokuse,
- f) názov projektu pokusu,
- g) účel pokusu podľa § 3 a jeho odôvodnenie,
- h) podrobný opis cieľa pokusu vrátane očakávaného výsledku, manipulácie so zvieratami a postupmi vykonanými na zvieratách počas pokusu, alebo podrobná metodika diagnostiky,
- i) spôsob znecitlivenia zvierat v priebehu pokusu a účinná látka anestetika, prípadne použitie prostriedkov znižujúcich bolestivosť alebo iných vhodných metód zaručujúcich účinné zmiernenie bolesti, utrpenia, strachu alebo poškodenia pokusného zvierťa vrátane účinnej látky použitého prostriedku, ak znecitlivenie nemožno vykonať alebo nie je zlučiteľné s cieľom pokusu,
- j) druh, plemeno, kategória, chovná línia a počet pokusných zvierat určených na pokus,
- k) spôsob označovania pokusných zvierat a systém umiestnenia pokusných zvierat
 - 1. otvorený,
 - 2. bariérový,
 - 3. izolátorový,
- l) pôvod pokusných zvierat (názov schváleného chovného zariadenia alebo názov schváleného dodávateľského zariadenia, v prípade iného zdroja pokusných zvierat odôvodniť voľbu),
- m) dátum predpokladaného začiatku pokusu,
- n) predpokladaná dĺžka pokusu,
- o) rozhodnutie o usmrtení zvierťa po skončení pokusu, prípadne o jeho ponechaní nažive alebo o opätovnom použití v pokuse,
- p) vyjadrenie etickej komisie o projekte pokusu.

(3) Štátna veterinárna a potravinová správa upovedomí o schválenom pokuse príslušnú regionálnu veterinárnu a potravinovú správu a v prípade zvierat druhov uvedených v § 4 aj Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

(4) Štátna veterinárna a potravinová správa môže v prípade potreby odbornej konzultácie k cieľu pokusu, k potrebe použitia živých zvierat v pokuse a k ich počtu požiadať o odborný názor členov

poradného orgánu hlavného veterinárneho lekára⁴⁾ (ďalej len „člen poradného orgánu“) pracujúcich v oblasti, ktorej sa pokus dotýka.

(5) Členom poradného orgánu môže byť každý vedecký pracovník s akademickým titulom, zaoberajúci sa vedeckým výskumom najmenej desať rokov.

(6) Štátna veterinárna a potravinová správa predloží projekt pokusu, ktorého cieľ, potreba použitia živých zvierat v pokuse alebo ich počet javia nesúlad s požiadavkami tohto nariadenia, vybraným členom poradného orgánu vo forme prepisu tak, aby bol projekt anonymný a v maximálnej možnej miere sa dodržali pravidlá ochrany osobných údajov a ochrany údajov so znakmi obchodného tajomstva alebo duševného vlastníctva.

(7) Člen poradného orgánu pracuje bezplatne a je oprávnený pri publikovaní vlastných vedeckých prác uvádzať svoje členstvo v poradnom orgáne.

(8) Štátna veterinárna a potravinová správa môže na žiadosť pokusného zariadenia schváliť vykonanie pokusu mimo pokusného zariadenia.

§ 8

Požiadavky na osoby vykonávajúce pokus, podieľajúce sa na pokuse, dohliadajúce na vykonávanie pokusu, zodpovedné za starostlivosť o zvieratá a osoby vykonávajúce kontrolu

(1) Osoba vykonávajúca pokus na zvieratách, podieľajúca sa na pokuse, dohliadajúca na vykonávanie pokusu, zodpovedná za starostlivosť o zvieratá a osoba vykonávajúca kontrolu prevádzkovania pokusu na zvierati (ďalej len „oprávnená osoba“) musí byť dostatočne vzdelaná a pravidelne školená, musí byť zvlášť poučená v príslušnej vednej disciplíne, v ktorej sa pokus vykonáva, musí byť zručná v manipulácii so zvieratami a v poskytovaní starostlivosti pokusným zvieratám a musí mať úroveň školenia dostatočnú na vykonanie jej povinností.

(2) Dostatočnosť vzdelania posúdi orgán veterinárnej správy⁴⁾ pri schválení pokusu.

(3) Príslušný orgán má právo overovať stupeň vzdelania a pravidelnosť školenia osôb podľa odseku 1.

§ 9

Vykonanie pokusu

(1) Pokus sa vykonáva výhradne oprávnenou osobou alebo na jej priamu zodpovednosť.

(2) Pokus nemožno vykonať, ak je na dosiahnutie požadovaného výsledku dostupná iná, vedecky prijateľná, odôvodniteľná a prakticky využiteľná metóda bez použitia zvierat.

(3) Pokus už vykonaný na území členského štátu na zabezpečenie neškodnosti produktov a ich zdravotnej neškodnosti, o ktorom je informovaná Európska komisia, z dôvodu zníženia zbytočnej duplicity pokusov sa nevykoná, keďže sa podľa možností uznáva platnosť údajov pochádzajúca z pokusov vykonaných na území členských štátov, okrem prípadu, ak ďalšie testovanie je nevyhnutné na zabezpečenie zdravia a bezpečnosti ľudí.

(4) Ak je nevyhnutné vykonať pokus, výber druhu pokusného zvierata musí byť dôkladne zvážený, a ak je potrebné, pri schvaľovaní odôvodnený príslušnému orgánu. Pri výbere z viacerých pokusov sa dá prednosť takému, ktorý potrebuje najmenšie množstvo zvierat, zahŕňa druhy s najnižším stupňom vývoja, spôsobuje najmenšiu bolesť, utrpenie, strach alebo trvalé poškodenie a pritom je najvhodnejší na dosiahnutie uspokojivých výsledkov.

(5) Pokus na zvierati z voľnej prírody je možné vykonať len vtedy, ak na daný účel pokusu nemožno použiť iné zviera.

(6) Každý pokus sa musí pripraviť tak, aby sa vylúčil strach, zbytočná bolesť a utrpenie pokusných zvierat.

§ 10

(1) Každý pokus sa vykoná v celkovom znecitlivení alebo v lokálnom znecitlivení.

(2) Zviera môže byť použité na pokus aj bez znecitlivenia, ak

- a) znecitlivenie spôsobuje väčšiu ujmu ako samotný pokus,
- b) anestéza nie je zlučiteľná s cieľom pokusu; takýto pokus môže byť príslušným orgánom schválený, len ak pokus má značný prínos, ak nie je zdokumentovaný prípad vykonania takéhoto pokusu a pokusom sa nespôsobujú vážne poranenia, ktoré by mohli viesť k silnej bolesti; pri takomto pokuse je vhodná prítomnosť zamestnanca povereného príslušným orgánom.

(3) Ak nie je možné vykonať znecitlivenie, je potrebné použiť prostriedky znižujúce bolestivosť alebo iné vhodné metódy zaručujúce najúčinnšie zmiernenie bolesti, utrpenia, strachu alebo poškodenia pokusného zvieraťa, v každom prípade je potrebné vyhnúť sa silnej bolesti, strachu alebo utrpeniu.

(4) Za predpokladu, že postup je v súlade so zámerom pokusu a zviera použité v pokuse po vymiznutí účinku znecitlivenia pociťuje silnú bolesť, musí byť bezodkladne ošetrené prostriedkami znižujúcimi bolestivosť alebo, ak to nie je možné, musí byť okamžite usmrtené humánnym spôsobom.

(5) Ak pokus spôsobí alebo môže spôsobiť pokusnému zvieraťu silnú, dlhotrvajúcu bolesť, musí byť potreba schválenia takéhoto pokusu odôvodnená príslušnému orgánu a takýto pokus možno schváliť, len ak má závažný prínos pre základné biologické potreby človeka alebo zvierat. Pri takomto pokuse je vždy prítomný poverený zamestnanec príslušného orgánu.

§ 11

Ukončenie pokusu

(1) Na konci každého pokusu sa rozhodne, či sa zviera ponechá nažive, alebo sa usmrtí humánnym spôsobom; zviera sa usmrtí humánnym spôsobom vždy po skončení pokusu, ak nie je možné zabezpečiť, že ďalšie prežívanie zvieraťa nebude spojené s trvalou bolesťou alebo strachom, hoci jeho zdravotný stav je inak normálny.

(2) Rozhodnutie podľa odseku 1 vykoná oprávnená osoba, prednostne veterinárny lekár.

(3) Ak po skončení pokusu podľa § 7 ods. 2 písm. a) sa zviera má

- a) ponechať nažive, poskytne sa mu starostlivosť primeraná jeho zdravotnému stavu, zabezpečí sa mu dohľad veterinárneho lekára alebo inej oprávnenej osoby a drží sa v podmienkach zodpovedajúcich požiadavkám podľa § 5. Ak veterinárny lekár usúdi, že zviera v dôsledku vykonaného pokusu netrpí, môže na svoju zodpovednosť rozhodnúť, že sa nemusí poskytovať osobitná starostlivosť a dohľad veterinárneho lekára alebo inej oprávnenej osoby,
- b) usmrtiť, alebo ak má byť zviera ponechané nažive, ale prežívanie v podmienkach podľa požiadaviek § 5 nie je pre zviera z hľadiska pohody prospešné, zviera sa neodkladne usmrtí humánnym spôsobom.

(4) Zviera možno opakovane použiť na pokus, len ak je možné dodržať požiadavky ustanovené týmto nariadením. Zviera nemožno použiť na pokus viac ako jedenkrát, ak pokus spôsobuje zvieraťu silnú bolesť, strach alebo iné porovnateľné utrpenie.

(5) Štátna veterinárna a potravinová správa môže v prípade potreby pre odôvodnený účel pokusu povoliť vypustenie pokusného zvierťa po vykonanom pokuse do voľnej prírody, ak mu to jeho zdravotný stav umožní a nie je ohrozené zdravie obyvateľstva a životné prostredie, za predpokladu, že zvieratu sa poskytla maximálna starostlivosť na zabezpečenie jeho pohody.

Chovné zariadenie a dodávateľské zariadenie

§ 12

Posúdenie vhodnosti zariadenia na chov a držanie pokusných zvierat

(1) Príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa na základe žiadosti fyzickej osoby oprávnenej na podnikanie alebo právnickej osoby vykoná kontrolu zariadenia, ktoré je predmetom schválenia, s cieľom zistiť splnenie požiadaviek na starostlivosť a umiestnenie pokusných zvierat podľa tohto nariadenia.

(2) V žiadosti sa uvádzajú potrebné údaje na identifikáciu zariadenia, a to

- a) názov a sídlo žiadateľa, alebo jeho meno, priezvisko a adresa,
- b) meno, priezvisko, titul a funkcia štatutárneho zástupcu alebo osoby poverenej zastupovaním žiadateľa,
- c) identifikačné číslo organizácie,
- d) adresa zariadenia, pre ktorú sa žiadosť o schválenie podáva, ak je iná ako sídlo,
- e) druh zvierat, prípadne plemeno, kategória alebo chovná línia zvierat, pre ktoré je zariadenie určené, maximálny jednorazový zástav zvierat a predpokladaný počet odchovaných zvierat za kalendárny rok pre každý druh osobitne,
- f) meno, priezvisko, titul a odborné vzdelanie osoby zodpovednej za starostlivosť o chované a držané zvieratá,
- g) dátum, podpis a odtlačok pečiatky štatutárneho zástupcu žiadateľa.

§ 13

Udelenie, zachovanie a zrušenie schválenia chovného zariadenia a dodávateľského zariadenia a vedenie zariadenia v zozname schválených chovných zariadení a v zozname schválených dodávateľských zariadení

(1) Štátna veterinárna a potravinová správa schváli⁹⁾ chovné zariadenie alebo dodávateľské zariadenie na základe žiadosti a posúdenia vhodnosti zariadenia na chov a držanie pokusných zvierat.

(2) V žiadosti sa uvádzajú potrebné údaje na identifikáciu zariadenia:

- a) názov a sídlo žiadateľa, alebo meno, priezvisko a adresa trvalého pobytu,
- b) meno, priezvisko, titul a funkcia štatutárneho zástupcu alebo osoby poverenej zastupovaním žiadateľa,
- c) identifikačné číslo organizácie,
- d) adresa zariadenia, pre ktorú sa žiadosť o schválenie podáva, ak je iná ako sídlo,
- e) druh zvierat, prípadne plemeno, kategória alebo chovná línia zvierat, pre ktoré je zariadenie určené, maximálny jednorazový zástav zvierat a predpokladaný počet odchovaných zvierat za kalendárny rok, pre každý druh osobitne,
- f) meno, priezvisko, titul a odborné vzdelanie osoby zodpovednej za starostlivosť o chované a držané zvieratá,

g) dátum, podpis a odtlačok pečiatky štatutárneho zástupcu žiadateľa.

(3) Schválené chovné zariadenie a schválené dodávateľské zariadenie na zachovanie schválenia podáva každoročne štátnej veterinárnej a potravinovej správe hlásenie na predpísanom formulári podľa vzoru uvedeného v prílohe č. 5, vypracované na základe záznamov podľa § 15 najneskôr do konca januára za predchádzajúci kalendárny rok. Podaním sa rozumie doručenie poštou, podanie v podateľni príslušného orgánu, doručenie elektronickou poštou (e-mail) alebo faxom.

(4) Štátna veterinárna a potravinová správa zruší schválenie chovného zariadenia alebo schválenie dodávateľského zariadenia a vymaže ho zo zoznamu schválených chovných zariadení alebo zo zoznamu schválených dodávateľských zariadení v prípade

- a) zistenia neplnenia požiadaviek ustanovených týmto nariadením ohrozujúceho zdravotný stav a základné fyziologické potreby chovaných a držaných pokusných zvierat,
- b) neplnenia uložených opatrení na odstránenie nedostatkov, ktoré zhoršujú pohodu chovaných a držaných pokusných zvierat,
- c) nesplnenia povinnosti poskytovať záznamy podľa odseku 5,
- d) na žiadosť schváleného zariadenia.

(5) Schválené chovné zariadenie alebo schválené dodávateľské zariadenie vedie štátna veterinárna a potravinová správa v zozname schválených chovných zariadení alebo v zozname schválených dodávateľských zariadení. Tieto zoznamy sú pravidelne aktualizované na internetovej strane štátnej veterinárnej a potravinovej správy a zverejňované so všetkými zmenami vo Vestníku Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky najmenej raz ročne.

§ 14

Získavanie pokusných zvierat schválenými chovnými zariadeniami a schválenými dodávateľskými zariadeniami

(1) Schválené chovné zariadenia a schválené dodávateľské zariadenia môžu získavať pokusné zvieratá uvedené v prílohe č. 3 len od iného schváleného chovného zariadenia alebo schváleného dodávateľského zariadenia.

(2) Schválené chovné zariadenia a schválené dodávateľské zariadenia môžu získavať pokusné zvieratá, iné, ako sú uvedené v odseku 1, od iných schválených chovných zariadení, od iných schválených dodávateľských zariadení alebo výnimočne v odôvodnených prípadoch od fyzických osôb a právnických osôb, ktoré nie sú schválené na chov alebo dodávanie pokusných zvierat, a ich podnikateľskou činnosťou nie je odchyt túlavých zvierat alebo iná manipulácia s túlavými zvieratami.

(3) Zvieratá získané od inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby ako schváleného chovného zariadenia alebo schváleného dodávateľského zariadenia musia byť odchované zvieratá, v žiadnom prípade takto získané zvieratá nemôžu byť odchytané z voľnej prírody alebo túlavé zvieratá.

§ 15

Vedenie záznamov schválenými chovnými zariadeniami a schválenými dodávateľskými zariadeniami

(1) Schválené chovné zariadenie a schválené dodávateľské zariadenie vedú záznamy podľa jednotlivých druhov pokusných zvierat o počte

- a) predaných alebo dodaných pokusných zvierat, o dátume ich predaja alebo dodávky a názov a sídlo alebo meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu, alebo miesto podnikania, ak je odlišné od sídla alebo trvalého pobytu odberateľa,

- b) nakúpených zvierat určených na pokusné účely alebo iné vedecké účely, o dátume ich nákupu a názov a sídlo alebo meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu, alebo miesto podnikania, ak je odlišné od sídla alebo trvalého pobytu predávajúceho,
- c) uhynutých pokusných zvierat,
- d) držaných pokusných zvierat.

(2) Schválené chovné zariadenie ďalej vedie záznamy podľa jednotlivých druhov pokusných zvierat o počte narodených a odchovaných pokusných zvierat.

(3) Záznamy podľa odsekov 1 a 2 sa archivujú počas troch rokov od posledného záznamu a na požiadanie sa predkladajú príslušnému orgánu vykonávajúcemu kontrolu.

Pokusné zariadenie

§ 16

Posúdenie vhodnosti zariadenia na vykonávanie pokusov na zvieratách

(1) Regionálna veterinárna a potravinová správa na základe žiadosti právnickej osoby, ktorá je predmetom schválenia, vykoná kontrolu na účely zistenia splnenia požiadaviek na starostlivosť a umiestnenie pokusných zvierat podľa tohto nariadenia.

(2) V žiadosti sa uvádzajú potrebné údaje na identifikáciu zariadenia:

- a) názov a sídlo žiadateľa alebo jeho meno a adresa,
- b) meno, priezvisko, titul a funkcia štatutárneho zástupcu alebo osoby poverenej zastupovaním žiadateľa,
- c) identifikačné číslo organizácie,
- d) adresa zariadenia, pre ktorú sa žiadosť o schválenie podáva, ak je iná ako sídlo,
- e) druh zvierat, prípadne plemeno, kategória alebo chovná línia zvierat, pre ktoré je zariadenie určené, maximálny jednorazový zástav zvierat; ak zariadenie žiada o schválenie pokusného zariadenia súbežne so schválením chovného zariadenia, predkladá aj predpokladaný počet odchovaných zvierat za kalendárny rok, pre každý druh osobitne,
- f) meno, priezvisko, titul a odborné vzdelanie osoby zodpovednej za starostlivosť o chované a držané zvieratá,
- g) dátum, podpis a odtlačok pečiatky štatutárneho zástupcu žiadateľa.

§ 17

Udelenie, zachovanie a zrušenie schválenia pokusného zariadenia a vedenie zariadenia v zozname schválených pokusných zariadení

(1) Štátna veterinárna a potravinová správa udelí schválenie pokusnému zariadeniu na základe žiadosti a posúdenia vhodnosti zariadenia na vykonávanie pokusov na zvieratách.

(2) V žiadosti sa uvádzajú potrebné údaje na identifikáciu zariadenia:

- a) názov a sídlo žiadateľa, alebo meno, priezvisko a adresa trvalého pobytu,
- b) meno, priezvisko, titul a funkcia štatutárneho zástupcu alebo osoby poverenej zastupovaním žiadateľa,
- c) identifikačné číslo organizácie,
- d) adresa zariadenia, pre ktorú sa žiadosť o schválenie podáva, ak je iná ako sídlo,

- e) druh zvierat, prípadne plemeno, kategória alebo chovná línia zvierat, pre ktoré je zariadenie určené, maximálny jednorazový zástav zvierat; ak zariadenie žiada o schválenie pokusného zariadenia súbežne so schválením chovného zariadenia, predkladá aj predpokladaný počet odchovaných zvierat za kalendárny rok, pre každý druh osobitne,
- f) meno, priezvisko, titul a odborné vzdelanie osoby zodpovednej za starostlivosť o chované a držané zvieratá,
- g) dátum, podpis a odtlačok pečiatky štatutárneho zástupcu žiadateľa.

(3) Ak schválené pokusné zariadenie chová pokusné zvieratá pre vlastnú potrebu, je postačujúce jediné schválenie, hoci takéto zariadenie musí spĺňať aj požiadavky na chovné zariadenie. Ak chované pokusné zvieratá predáva alebo dodáva inému zariadeniu, je potrebné ďalšie schválenie podľa § 13 tohto nariadenia.

(4) Schválené pokusné zariadenie na zachovanie schválenia podáva každoročne štátnej veterinárnej a potravinovej správe hlásenie na formulári podľa vzoru uvedenému v prílohe č. 6, vypracované na základe záznamov podľa § 19 najneskôr do konca januára za predchádzajúci kalendárny rok. Podaním sa rozumie doručenie poštou, podanie v podateľni príslušného orgánu, doručenie elektronickou poštou (e-mail) alebo faxom.

(5) Štátna veterinárna a potravinová správa zruší schválenie pokusného zariadenia a vymaže ho zo zoznamu schválených pokusných zariadení v prípade

- a) zistenia neplnenia požiadaviek ustanovených týmto nariadením ohrozujúceho zdravotný stav a základné fyziologické potreby chovaných a držaných pokusných zvierat,
- b) neplnenia uložených opatrení na odstránenie nedostatkov, ktoré zhoršujú pohodu chovaných a držaných pokusných zvierat,
- c) nesplnenia povinnosti poskytovať záznamy podľa odseku 6,
- d) žiadosti schváleného zariadenia.

(6) Schválené pokusné zariadenie vedie štátna veterinárna a potravinová správa v zozname schválených pokusných zariadení. Tieto zoznamy sú pravidelne aktualizované na internetovej strane štátnej veterinárnej a potravinovej správy a zverejňované so všetkými zmenami vo Vestníku Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky najmenej raz ročne.

(7) Zrušením schválenia pokusného zariadenia sa zrušuje schválenie všetkých pokusov schválených tomuto pokusnému zariadeniu.

§ 18

Požiadavky na schválené pokusné zariadenia

(1) Pokusné zariadenie musí mať zariadenia a vybavenie vyhovujúce druhom používaných pokusných zvierat a vyhovujúce na vykonávanie pokusov tak, aby ich koncepcia, konštrukcia a spôsob činnosti zabezpečovali najúčinnnejšie vykonanie pokusov s cieľom dosiahnuť zhodné výsledky pri použití najmenšieho počtu zvierat a najmenšieho stupňa bolesti, utrpenia, strachu a trvalého poškodenia zvierat.

(2) Pokusné zariadenie zabezpečí

- a) osobu alebo osoby zodpovedné za administratívu týkajúcu sa starostlivosti o zvieratá a fungovania vybavenia,
- b) potrebný počet dostatočne školeného personálu,
- c) vhodné opatrenia na zabezpečenie veterinárnych služieb, najmä poradenstva a liečby držaných a použitých pokusných zvierat,

d) oprávnenú osobu alebo osoby, prednostne veterinárneho lekára, ktorá je poverená poradenstvom na zabezpečenie pohody držaných a používaných zvierat.

(3) Pokusné zariadenie môže používať pokusné zvieratá uvedené v prílohe č. 3, získané len od schválených chovných zariadení, od schválených dodávateľských zariadení alebo získané vlastným chovom pokusných zvierat.

(4) Pokusné zariadenie môže používať pokusné zvieratá, iné, ako sú uvedené v odseku 3, získané od schválených chovných zariadení, od schválených dodávateľských zariadení, vlastným chovom pokusných zvierat alebo výnimočne v odôvodnených prípadoch od fyzických osôb a právnických osôb, ktoré nie sú schválené na chov alebo dodávanie pokusných zvierat, a ich podnikateľskou činnosťou nie je odchyt túlavých zvierat alebo iná manipulácia s túlavými zvieratami. Také použitie schvaľuje štátna veterinárna a potravinová správa.

(5) Zvieratá získané od iných fyzických osôb alebo právnických osôb ako schválených chovných zariadení alebo schválených dodávateľských zariadení musia byť odchované zvieratá, v žiadnom prípade takto získané zvieratá nemôžu byť odchýtené z voľnej prírody alebo túlavé zvieratá. Štátna veterinárna a potravinová správa môže individuálnou výnimkou povoliť použitie túlavých zvierat alebo zvierat odchýtených z voľnej prírody, ak schváli odôvodnený pokus, na ktorého úspešné vykonanie sú použiteľné len také zvieratá.

§ 19

Vedenie záznamov schválenými pokusnými zariadeniami

(1) Schválené pokusné zariadenie vedie záznamy podľa jednotlivých druhov pokusných zvierat o počte nakúpených zvierat určených na pokusné alebo iné vedecké účely, o dátume ich nákupu a názov a sídlo alebo meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu, alebo miesto podnikania, ak je odlišné od sídla alebo trvalého pobytu predávajúceho.

(2) Schválené pokusné zariadenie, ak je schválené aj na chov pokusných zvierat na vlastné použitie, ďalej vedie záznamy podľa jednotlivých druhov pokusných zvierat o počte narodených a odchovaných pokusných zvierat.

(3) Schválené pokusné zariadenie vedie záznamy podľa jednotlivých druhov pokusných zvierat o počte uhynutých pokusných zvierat.

(4) Schválené pokusné zariadenie vedie záznamy o počte

- a) a druhoch zvierat použitých v pokusoch spolu,
- b) zvierat podľa jednotlivých plemien, kategórií alebo chovných línií použitých v pokusoch na účely podľa § 3,
- c) zvierat podľa jednotlivých plemien, kategórií alebo chovných línií použitých v pokusoch vyžadovaných osobitnými predpismi.

(5) Záznamy podľa odsekov 1 až 4 sa archivujú tri roky od posledného záznamu a na požiadanie sa predkladajú príslušnému orgánu vykonávajúcemu kontrolu.

(6) Štátna veterinárna a potravinová správa zverejňuje údaje získané na základe hlásenia podľa odseku 4, pritom dbá o to, aby sa bez súhlasu dotknutého zariadenia nezverejňovali údaje, ktoré majú charakter osobných údajov a charakter obchodného tajomstva alebo duševného vlastníctva. Štátna veterinárna a potravinová správa predkladá údaje podľa odseku 4 Európskej komisii každé tri roky.

§ 20**Etická komisia**

(1) Pokusné zariadenie vymenúva na každý pokus etickú komisiu, ktorá posúdi opodstatnenosť pripraveného pokusu, použitie zvierat v pokuse, spresnenie druhu a počtu zvierat určených na pokus.

(2) Etická komisia vyjadrením súhlasu s projektom pokusu odporúča osobe oprávnenej predkladať projekt pokusu, jeho predloženie na schválenie. Etická komisia v prípade nesúladu projektu pokusu s požiadavkami na ochranu zvierat podľa tohto nariadenia a osobitného predpisu⁶⁾ odporučí predkladateľovi upraviť časti projektu, v ktorých bol nesúlad zistený.

(3) Etickú komisiu tvoria vedeckí pracovníci, pričom aspoň jedna tretina členov etickej komisie sú vedeckí pracovníci nezávislí od pokusného zariadenia, ktorého projekt pokusu sa hodnotí, alebo od jeho zriaďovateľa, a členovia etickej komisie, ktorí sú zamestnancami pokusného zariadenia, ak je to možné, nezainteresovaní na pokuse.

(4) Počet členov etickej komisie je nepárny, najmenej však päť. Predseda etickej komisie je osoba nezávislá od pokusného zariadenia, ktorého projekt pokusu sa hodnotí.

(5) Na hodnotenie etickej komisie sa prihliada v prípade rovnosti odporúčaní členov poradného orgánu hlavného veterinárneho lekára.

§ 21**Kontrola**

Kontrolu nad dodržiavaním požiadaviek podľa tohto nariadenia v rámci veterinárnych inšpekcií vykonávajú orgány veterinárnej správy. V prípade zistenia nedodržania požiadaviek na schválené zariadenia alebo porušenia povinností podľa tohto nariadenia sú orgány veterinárnej správy oprávnené prejednávať priestupky alebo iné správne delikty a ukladať opatrenia alebo pokuty podľa osobitného zákona.⁷⁾

§ 22**Prechodné ustanovenie**

Prevádzkovateľ zariadenia na chov zvierat určených na pokusné alebo iné vedecké účely, prevádzkovateľ zariadenia na dodávanie pokusných zvierat a prevádzkovateľ zariadenia na vykonávanie pokusov, ktorí na základe rozhodnutia štátnej veterinárnej a potravinovej správy o udelení schválenia ku dňu účinnosti tohto nariadenia v rámci predmetu podnikania chovajú, dodávajú alebo používajú zvieratá na pokusné alebo iné vedecké účely, sú povinní splniť požiadavky ustanovené týmto nariadením na umiestnenie zvierat, na starostlivosť o zvieratá, na vzdelanie a na školenie personálu zodpovedného za zvieratá a za vykonávanie pokusu, ako aj personálu podieľajúceho sa na pokuse do 31. decembra 2003 a v tejto lehote si splniť povinnosť schválenia zariadenia podľa tohto nariadenia.

§ 23**Účinnosť**

Toto nariadenie nadobúda účinnosť 1. augusta 2003.

Mikuláš Dzurinda v. r.

Príloha č. 1
k nariadeniu vlády č. 289/2003 Z. z.

ZOZNAM TRANSPONOVANÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV

Smernica Rady 86/609/EHS z 24. novembra 1986 o aproximácii zákonov, nariadení a administratívnych ustanovení členských štátov týkajúcich sa ochrany zvierat používaných na experimentálne a iné vedecké účely (Úradný vestník Európskych spoločenstiev L 358, 18.12.1986, str.1).

Smernica Rady je preložená do slovenského jazyka; do úradného prekladu v slovenskom jazyku možno nahliadnuť v sídle Inštitútu pre aproximáciu práva Úradu vlády Slovenskej republiky, Námestie slobody 1/29, Bratislava.

Príloha č. 2
k nariadeniu vlády č. 289/2003 Z. z.

POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE POKUSNÝCH ZVIERAT A NA STAROSTLIVOSŤ O POKUSNÉ ZVIERATÁ

1. Materiálne príslušenstvo

1.1 Funkcie a všeobecná koncepcia

Príslušenstvo musí byť konštruované tak, aby poskytovalo vhodné prostredie pre umiestnené zvieratá, a tak navrhnuté, aby sa predišlo vstupu nepovolaných osôb. Vo väčších komplexoch budov sa zabezpečuje vhodnými opatreniami zabraňujúcimi vstupu nepovolaných osôb.

Na predchádzanie poškodenia zariadenia sa zriaďuje program údržby.

1.2 Chovné miestnosti

Všetky priestory je potrebné pravidelne a účinne čistiť a dezinfikovať a udržiavať vysoký hygienický štandard, pričom sa osobitný dôraz kladie na všetky spoje, potrubia, komíny a vedenia. Strop a steny musia mať hladký, nepriepustný a ľahko umývateľný povrch, rovnako ako okná a dvere, na ktorých sa odporúča inštalovať pozorovacie okienko. Podlaha musí byť z nešmykľavého, hladkého, ľahko umývateľného materiálu, dostatočne pevného na udržanie hmotnosti všetkých podstavcov a iných ťažkých predmetov. Miestnosti musia byť vybavené tak, aby sa zabránilo prenikaniu nežiaducich zvierat alebo hmyzu (protihmyzové siečky na oknách, mriežky v odtokoch, ap.).

V miestnosti, z ktorej majú zvieratá voľný prístup do výbehov, musia byť steny a podlaha dostatočne pevné, aby odolali silnému oteru a vlhkosti spôsobenej zvieratami a účinku čistiacich a dezinfekčných prostriedkov. V takejto miestnosti sú odporúčané odtoky. Použíte materiály nesmú poškodzovať zdravie zvierat a nesmú im spôsobovať poranenia. Osobitná pozornosť sa kladie na pevnosť a bezpečnosť fixačných zariadení.

Vonkajšie priestory, ako výbehy, cvičiská a pod., sa umiestňujú tak, aby sa zabránilo prístupu cudzích osôb a zvierat.

Miestnosti určené na chov hospodárskych zvierat musia spĺňať najmenej požiadavky ustanovené osobitnými predpismi.¹⁾

Väčšina chovných miestností je konštruovaná pre hlodavce, ale môžu sa v nich držať i väčšie druhy. Zakazuje sa spolu umiestňovať zvieratá, ktoré sú navzájom neznášanlivé alebo nepriateľské.

Chovné miestnosti musia byť vybavené na manipuláciu so zvieratami. Ak sú v chovných miestnostiach vykonávané menšie pokusy, musia byť na to dostatočne technicky vybavené.

1.3 Laboratóriá a pokusné miestnosti na vykonávanie bežných a špeciálnych pokusov

Chovné zariadenia a dodávateľské zariadenia musia mať vhodné vybavenie na prípravu zásielok zvierat.

Všetky zariadenia musia mať minimálne laboratórne vybavenie pre veterinárneho lekára na vykonávanie jednoduchých diagnostických testov, vyšetrení post mortem a na zhromažďovanie vzoriek určených na ďalšie podrobnejšie laboratórne vyšetrenia.

Všetky zariadenia musia mať vypracované a zavedené také opatrenia, aby sa pri príjme zvierat zabránilo kontaktu nových zvierat a rizikových zvierat už prítomných v zariadení, napríklad karanténa.

Všetky zariadenia musia mať vhodné priestory na umiestnenie zvierat podozrivých z ochorenia a chorých zvierat oddelene od ostatných.

Pokusné zariadenie musí mať potrebný počet dostupných pokusných miestností.

Ak pokusné zariadenie vykonáva pokusy s použitím chirurgických techník, musí mať dostatočne vybavenú operačnú sálu, umožňujúcu vykonávať operácie za dodržania aseptických podmienok, a miestnosť na poskytnutie pooperačnej starostlivosti, ak sa zvieratá po skončení operácie ponechávajú nažive.

1.4 Pomocné priestory

Sklad krmiva musí byť chladný, suchý a zabezpečený proti škodcom a hmyzu. Sklad podstielky musí byť suchý a zabezpečený proti škodcom a hmyzu. Ostatné materiály, ktoré môžu byť kontaminované alebo nebezpečné, musia sa skladovať oddelene.

Zriadenie skladu na prázdne kliečky, náradie a iného vybavenia je žiaduce.

Miestnosti na čistenie a umývanie musia byť dostatočne veľké, aby sa do nich mohli umiestniť všetky zariadenia, príslušenstvo a vybavenie, ktoré sa musí čistiť a dezinfikovať. Čistenie treba robiť tak, aby sa zabránilo opakovanému znečisteniu alebo kontaminácii už očistených a dezinfikovaných zariadení a vybavenia. Steny a podlaha musia mať dostatočne odolný povrch a vetranie musí zabezpečiť dostatočný odvod tepla a vlhkosti.

Všetky zariadenia musia mať zabezpečené hygienické uchovávanie a odpratávanie kadáverov a odpadu. Osobitnú pozornosť treba venovať spôsobu likvidácie vysokotoxického alebo radioaktívneho odpadu.

Návrh a konštrukcia priestorov, kde sa otáčajú zariadenia a vybavenie, musia zodpovedať modelu chovných miestností. Chodby musia byť dostatočne široké na otáčanie prenosného vybavenia.

2. Prostredie v chovných miestnostiach a jeho kontrola

2.1 Vetranie

Chovné miestnosti musia mať ventilačný systém dostatočný na zabezpečenie požiadaviek umiestnených druhov. Účelom ventilačného systému je zabezpečenie prívodu čerstvého vzduchu, odvodu pachov, škodlivých plynov, prachu a pôvodcov nákaz každého druhu. Ventilačný systém tiež zabezpečuje odvod prebytočného tepla a vlhkosti.

Vzduch v chovných miestnostiach sa musí obnovovať v krátkych intervaloch, za bežnú úroveň výmeny vzduchu sa považuje 15 až 20 výmen vzduchu za hodinu. V niektorých prípadoch, napríklad, ak je držaný malý počet zvierat, môže byť za normálnu úroveň výmeny vzduchu považovaných 8 až 10 výmen vzduchu za hodinu alebo môže byť postačujúce aj použitie ventilátora. V niektorých prípadoch môže byť požadovaná i častejšia výmena vzduchu ako 15 až 20 ráz za hodinu. Recirkulácia neošetreného vzduchu je zakázaná. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že ani najvýkonnejší vetrací systém nemôže kompenzovať zlé čistenie a nedbalosť.

Ventilačný systém musí byť navrhnutý tak, aby sa zabránilo vzniku škodlivého prievanu.

Fajčenie v chovnej miestnosti je zakázané.

2.2 Teplota

V chovných miestnostiach je potrebné udržiavať optimálnu teplotu, ak zvýšená teplota alebo znížená teplota nie je súčasťou schváleného pokusu. Optimálne teploty pre bežné dospelé zvieratá sú uvedené v tabuľke č. 1. Novonarodené zvieratá a mladé zvieratá často požadujú vyššie teploty. Teplota v zariadení sa musí regulovať v závislosti od možností tepelnej regulácie zvierat, ktorá môže závisieť od zvláštnych fyziologických stavov alebo od účinku pokusu.

Ventilačný systém musí plniť funkciu ohrevu aj chladenia.

Presné nastavenie teploty v chovných miestnostiach je požadované v pokusných zariadeniach, keďže teplota prostredia je fyzikálny faktor, ktorý má vážny vplyv na metabolizmus všetkých zvierat.

2.3 Vlhkosť

Extrémne kolísanie relatívnej vlhkosti vzduchu má nežiaduci vplyv na zdravie zvierat a ich pohodu. Z tohto dôvodu sa vyžaduje udržiavanie relatívnej vlhkosti na úrovni $55 \% \pm 10 \%$, čo je úroveň relatívnej vlhkosti vzduchu všeobecne vhodná pre všetky druhy. Hodnoty relatívnej vlhkosti vzduchu pod 40% a nad 70% sú neprijateľné, ak takéto hodnoty nie sú súčasťou schváleného pokusu.

2.4 Osvetlenie

Ak je zariadenie bez okien, umelé osvetlenie musí zabezpečiť dostatočné osvetlenie na naplnenie biologických potrieb zvierat, ako aj na vytvorenie vhodných pracovných podmienok, ďalej musí umožňovať kontrolu intenzity osvetlenia a zabezpečovať svetelný režim napodobňujúci striedanie dňa a noci podľa dĺžky svitu v jednotlivých ročných obdobiach alebo 12 hodín svetlo a 12 hodín tma.

Ak sú v chovnej miestnosti držané albínske zvieratá, je potrebné upraviť intenzitu osvetlenia ich zvýšenej citlivosti na svetlo.

2.5 Hlučnosť

Chovné miestnosti a pokusné miestnosti musia byť zvukovo izolované pred rôznymi zdrojmi hluku v počuteľnom pásme i hluku s vyššou frekvenciou, aby sa vylúčili poruchy správania sa a fyziológie zvierat spôsobené ich vyrušovaním hlukom. Náhly hluk môže viesť k významným zmenám orgánových funkcií. Náhly hluk je zväčša nepredvídateľný, preto sa v niektorých prípadoch v chovných miestnostiach a v pokusných miestnostiach prehrávajú súvislé zvuky miernej intenzity, napríklad mäkká hudba.

2.6 Výstražné a zabezpečovacie systémy

Zariadenia, v ktorých je umiestnené množstvo zvierat, na zaistenie ich bezpečnosti musia mať nainštalované snímače zisťujúce požiar alebo preniknutie nepovolanej osoby.

V prípade inštalácie umelého ventilačného systému ako hlavného alebo jediného zdroja výmeny vzduchu, je potrebné mať funkčné zariadenie na zistenie technickej poruchy alebo zlyhania systému, aby sa predišlo úzkosti, strachu, vyčerpaniu alebo uhynutiu zvierat v dôsledku prehriatia alebo udusenía alebo aby sa v menej závažných prípadoch predišlo skresleniu pokusu a nebolo potrebné ho opakovať. Takéto vhodné monitorovacie zariadenia sa inštalujú k vykurovacím a ventilačným systémom na umožnenie kontroly ich činnosti zamestnaným personálom. Ak má zariadenie záložný generátor, musí zabezpečiť účinnosť životne potrebných systémov a osvetlenia v prípade poruchy alebo zlyhania systémov. Výrazne musia byť zobrazené zreteľné pokyny pri núdzových postupoch.

Výstražné zariadenia sú vhodné. Na kontrolu činnosti dodávky vody do rybných nádrží tieto musia byť zabezpečené výstražným systémom.

Výstražné a zabezpečovacie systémy nesmú spôsobovať zbytočné vyrušovanie zvierat.

3. Starostlivosť

3.1 Zdravie

Zodpovedná osoba je povinná zabezpečiť pravidelné kontrolovanie zvierat a dozor nad umiestnením a starostlivosťou o zvieratá veterinárnym lekárom alebo inou poverenou osobou.

V súvislosti s hodnotením rizika pre zvieratá je potrebné brať do úvahy a preverovať zdravotný stav a hygienu zamestnancov.

3.2 Zajatie

Volne žijúce zvieratá môžu byť odchytené len humánnym spôsobom skúsenou osobou, ktorá má dostatočné znalosti o správaní sa zvierat a ich zvykoch. Ak je potrebné pri odchyte použiť anestetikum alebo inú drogu, podať ju môže len veterinárny lekár alebo osoba, ktorá má osvedčenie na odchyt zvierat alebo iné podobné oprávnenie.

Každé vážne poranené zviera musí byť bez meškania ošetrené veterinárnym lekárom. Ak prežívanie zvierata je podľa názoru veterinárneho lekára spojené s utrpením a bolesťou, veterinárny lekár ho usmrtí humánnym spôsobom. V naliehavých prípadoch, ak nie je prítomný veterinárny lekár, keď hrozí zbytočná silná bolesť alebo utrpenie zvierata z oneskorenia zákroku, môže byť zviera usmrtené inou zaškolenou osobou, o čom sa urobí podrobný záznam.

3.3 Balenie zvierat a podmienky prepravy

Každá preprava je pre zviera stresujúca, preto je potrebné jej účinky znižovať na najmenšiu úroveň. Zvieratá musia byť pred prepravou v dobrom zdravotnom stave, za čo zodpovedá odosielateľ. Choré zvieratá alebo zvieratá s inak zhoršenou kondíciou sa nikdy nepremiestňujú, ak to nie je potrebné z dôvodu liečby alebo diagnostiky.

Osobitná pozornosť sa venuje gravidným zvieratám v pokročilom štádiu gravidity. Zvieratá, ktoré by mohli porodiť v priebehu prepravy alebo sú 48 hodín po pôrode vrátane ich mláďat, nie sú spôsobilé na prepravu.

Odosielateľ a prepravca musia opatrne manipulovať so zásielkou pri balení, úschove a preprave zvierat, aby sa vyhlí zbytočnému utrpeniu nedostatočnou ventiláciou, vystavením extrémnej teplote, nedostatkom krmiva alebo vody, veľkým oneskorením a pod. Prijemca musí byť bezodkladne informovaný o podrobnostiach zásielky a sprievodnej dokumentácie na zabezpečenie rýchlej manipulácie a príjmu v mieste doručenia. Prepravu pokusných zvierat možno uskutočniť len za dodržania všeobecných pravidiel a špeciálnych požiadaviek jednotlivých prepravovaných druhov a kategórií zvierat v súlade s platnými predpismi.²⁾

3.4 Príjem a vybalovanie

Zásielka zvierat musí byť doručená a vybalená bez zbytočného meškania. Po prezretí zvierat zo zásielky sa zvieratá premiestnia do čistých kliebok alebo koterčov a predloží sa im krmivo a voda. Choré zvieratá a zvieratá s inak zhoršenou kondíciou sa bez zbytočného meškania podrobne vyšetrí veterinárnym lekárom alebo inou zodpovednou osobou, oddelia sa od ostatných, a keď je to potrebné, veterinárny lekár ich lieči. Ak veterinárny lekár usúdi, že prognóza na zlepšenie stavu zvierat je nepriaznivá, zvieratá humánnym spôsobom usmrtí. Na záver musia byť všetky zvieratá zaregistrované a označené v súlade s ustanoveniami § 6,

15 a 19 tohto nariadenia a prepravné boxy musia byť ihneď zneškodnené, ak ich nemožno dostatočne dekontaminovať.

3.5 Karanténa, izolácia a aklimatizácia

Dôvodom karantény je

- a) ochrániť ostatné zvieratá v zariadení,
- b) ochrániť ľudí pred zoonózami,
- c) dodržať správnu laboratórnu prax.

Zvieratá sa pred zaradením do pokusu podrobia karanténe, aby sa zabezpečili rovnaké zdravotné parametre všetkých použitých zvierat. Dĺžka karantény pre niektoré laboratórne zvieratá je stanovená v tabuľke č. 2. Všeobecná dĺžka karantény pre ostatné zvieratá je 28 dní, počas ktorých možno vylúčiť väčšinu ochorení prichádzajúcich do úvahy. Zodpovedný veterinárny lekár poverený starostlivosťou o pokusné zvieratá môže karanténu predĺžiť alebo skrátiť v závislosti od zdroja zvierat, ich zdravotného stavu, od prejavu správania sa a iných okolností.

Ak nie je zdravotný stav zvierat privezených do zariadenia vyhovujúci, musia byť karantenizované. V prípade podozrenia z nakazenia besnotou musia byť zvieratá umiestnené v karanténe najmenej 28 dní až do vylúčenia nákazy. V prípade podozrenia z nákazy iným ochorením je dĺžka karantény stanovená veterinárnym lekárom povereným starostlivosťou o zvieratá. Táto dĺžka je závislá od inkubačnej doby ochorenia, na ktoré je podozrenie, a nesmie byť kratšia, ako je uvedené v tabuľke č. 2.

Ak zvieratá nejavia príznaky ochorenia a nie sú rizikom pre ostatné zvieratá a ľudí, môžu byť po aklimatizácii použité v pokuse už pred ukončením pôvodne stanovenej doby karantény, ak tak rozhodne veterinárny lekár.

Zariadenie musí zabezpečiť také opatrenia, aby bolo možné zvieratá v prípade ochorenia alebo podozrenia z ochorenia izolovať od ostatných zvierat, najlepšie v samostatnej miestnosti.

Zvieratá pred použitím v pokuse musia byť kvôli dobrému zaobchádzaniu s nimi aklimatizované, i keď prejavujú pevné zdravie. Doba požadovaná na aklimatizáciu závisí od viacerých faktorov, ako sú stres, ktorému boli zvieratá vystavené, ten zasa závisí od mnohých faktorov, ako sú dĺžka prepravy, vek zvierat a pod. O dĺžke aklimatizácie rozhodne zodpovedná osoba.

3.6 Umiestnenie v kletke

Pri umiestňovaní zvierat sa všeobecne rozlišujú dva systémy:

1. systém, ktorý je navrhnutý a bežne používaný v chovných zariadeniach, v dodávateľských zariadeniach a v pokusných zariadeniach vykonávajúcich svoju činnosť v biomedicínskej oblasti na umiestňovanie hlodavcov, králikov, mäsožravcov a primátov, ale niekedy i prežúvavcov, ošípaných a nepárnokopytníkov. Požiadavky na plochu a hustotu osadenia kliebok, koterco, výbehov a stojísk sú uvedené v tabuľkách č. 3 až 13. Ďalšie požiadavky na minimálne plochy kliebok pre jedno zviera sú uvedené v grafoch č. 1 až 7 a príslušné požiadavky na hustotu osadenia kliebok zvieratami na jednotku plochy sú uvedené v grafoch č. 8 až 12;
2. systém používaný v zariadeniach, v ktorých sa robia pokusy len na farmových zvieratách alebo na iných zvieratách podobnej veľkosti. Zariadenia s týmto systémom musia dodržiavať ustanovenia osobitných predpisov,¹⁾ ktoré sa týkajú požiadaviek na ustajnenie týchto zvierat.

Klietky a koterce musia byť navrhnuté spôsobom, ktorý znemožňuje poranenie zvierat, a musia byť vyrobené z materiálov, ktoré nemajú škodlivý vplyv na zdravie zvierat a sú odolné proti účinkom prostriedkov a techniky na čistenie a dekontamináciu. Osobitná pozornosť sa venuje úprave podlahy kliebok a koterco, ktorá sa rôzni v závislosti od druhu zvierat a ich veku, aby sa uľahčilo odstraňovanie exkrementov.

Koterec musí byť upravený tak, aby poskytoval pohodlie druhu zvierat držanému v ňom. Koterec musí umožňovať uspokojenie niektorých etologických potrieb, ako napríklad šplhanie, ukrytie alebo dočasné skrytie sa, a musí byť upravený na účinné čistenie a voľnosť kontaktu s ostatnými zvieratami.

3.7 Kŕmenie

Pri výbere, výrobe a príprave krmiva sa musí vylúčiť chemická, fyzikálna alebo mikrobiologická kontaminácia krmiva. Krmivo musí byť balené, prepravované a skladované v súlade so všeobecne platnými právnymi predpismi.³⁾ Krmivá rýchle podliehajúce skaze, napríklad zelené krmivo, zelenina, ovocie, mäso, ryby a pod., sa musia skladovať len v chladiacich boxoch, v chladničkách alebo chladiarňach, prípadne v mraziacich boxoch alebo mrazničkách.

Všetky násypky, válovy a iné nádoby používané na kŕmenie musia byť pravidelne čistené a v prípade potreby sterilizované. Ak sa kŕmi vlhčeným krmivom alebo ak sa krmivo môže kontaminovať vodou alebo inou tekutinou, denné čistenie je nevyhnutné.

Spôsob podávania krmiva môže byť rôzny v závislosti od druhu zvierata, ale musí uspokojovať jeho fyziologické potreby. Všetky zvieratá musia mať prístup ku krmivu.

3.8 Napájanie

Všetky zvieratá musia mať stály prístup k nekontaminovanej pitnej vode. Počas prepravy môže byť voda podávaná ako súčasť vlhčeného krmiva. Podávanie vody musí byť usporiadané tak, aby sa minimalizovalo riziko prenosu mikroorganizmov.

Fľaše, častejšie používané na napájanie hlodavcov a králikov, musia byť vyrobené z priehľadných materiálov na umožnenie sledovania obsahu vody. Fľaše musia mať široké hrdlo, aby sa dali ľahko a účinne čistiť a sterilizovať, a ak sú plastové, nesmú uvoľňovať žiadne látky, ktoré by mohli kontaminovať vodu alebo meniť jej vlastnosti. Uzáver, zátk a trubičky musia byť tiež sterilizovateľné a ľahko čistiteľné. Všetky fľaše a ich príslušenstvo musia byť pravidelne rozoberané, čistené a sterilizované. Voda sa zvieratám v chovnej miestnosti nevymieňa ani nedopĺňa, ale prinesie sa naplnená v čistých fľašiach.

Automatické napájacie systémy sa musia pravidelne kontrolovať, udržiavať a preplachovať, aby sa vylúčili nehody alebo prepuknutie nákazy, a musia sa pravidelne bakteriologicky vyšetrovať, čo je dôležité na sledovanie kvality vody. Ak sú používané klietky s jednoliatym spodkom, je potrebné postarať sa o zníženie rizika zaplavenia kliebok.

Voda odoberaná z verejnej vodovodnej siete obsahuje mikroorganizmy, ktoré sa obvyčajne považujú za neškodné, okrem toho, ak sa pracuje so zvieratami bez špecifikovaných patogénov (SPF zvieratá). V takých prípadoch sa voda z verejnej siete musí pred použitím ošetriť.

Voda z verejnej vodovodnej siete je chlоровaná, aby sa zabránilo rastu a množeniu mikroorganizmov, nie vždy však je toto chlоровanie dostatočne účinné proti niektorým potenciálnym patogénom, ako sú napríklad baktérie rodu *Pseudomonas*. V prípade nedostatočnej účinnosti chlоровania vody z verejnej vodovodnej siete je možné takú vodu dodatočne ošetriť pridaním chlóru alebo jej okyslením na dosiahnutie požadovaného efektu.

Znášanlivosť kyslosti, chlóru a mnohých ďalších chemikálií je u rôznych druhov rýb, obojživelníkov a plazov veľmi odlišná, preto sa musí kvalita vody a zloženie vody dodávanej do akvárií a nádrží upraviť tak, aby zodpovedala prípustným limitom pre jednotlivé druhy zvierat.

3.9 Podstielka

Podstielka musí byť suchá, sajúca, neprašná, netoxická a bez pôvodcov ochorení a škodcov alebo kontaminovaná iným spôsobom. Pozornosť treba venovať pilinám alebo inej podstielke pôvodom z dreva, ktoré bolo chemicky ošetrované. Niektoré priemyselné odpady môžu byť tiež použité na podstielanie, napríklad skartovaný papier.

3.10 Pohyb a manipulácia

Pri každej príležitosti je potrebné nechať zvieratá pohybovať sa.

Chovanie zvierata v priebehu pokusu veľmi závisí od jeho dôvery v človeka, ktorú je nevyhnutné vypestovať. Divé alebo zatúlané zviera nie je vhodným pokusným zvieratom, v čom sa líšia od domestikovaného zvierata narodeného a chovaného v kontakte s človekom. Dôvera raz vytvorená sa však musí udržiavať, preto je potrebné udržiavať častý kontakt tak, aby si zvieratá zvykli na ľudskú prítomnosť a činnosť a vyhradiť potrebný čas na hlasový kontakt, hladkanie a maznanie. Personál sa musí pri styku so zvieratami správať milo, jemne a isto.

3.11 Čistenie

Úroveň zariadenia veľmi závisí od dobrej hygieny, preto je denné čistenie a výmena znečistenej podstielky v kliebkach a kotercoch nevyhnutná.

Zariadenie je povinné vypracovať postupy na pravidelné čistenie, pranie, dekontamináciu a sterilizáciu kliebok, príslušenstva, fliaš a ďalšieho vybavenia. Udržiavanie vysokej úrovne čistoty a poriadku v kotercoch, umývacích a skladovacích priestoroch je nevyhnutné.

Materiál tvoriaci povrch podlahy vo vidieckych ohradách pre zvieratá, kliebkach a výbehoch sa musí pravidelne čistiť a obmieňať, aby sa nestal zdrojom infekcie a zamorenia parazitmi.

3.12 Humánny spôsob usmrčovania zvierat

Všetky humánne metódy usmrčovania zvierat vyžadujú skúsenosť, ktorú je potrebné získať vhodným školením.

Zviera v hlbokom bezvedomí sa môže nechať vykrvacať, ale lieky, ktoré paralyzujú svalstvo pred upadnutím do bezvedomia s účinkom podobným kurare, je zakázané podávať bez predchádzajúcej anestézie. Zakázané je aj zabíjanie elektrickým prúdom, ktorý neprechádza mozgom, bez predchádzajúceho zbavenia vedomia zvierata. Odstránenie kadáverov sa nesmie vykonať pred objavením sa posmrtného stuhnutia – rigor mortis.

Tabuľka č. 1

OPTIMÁLNE TEPLoty PRE ZVIERATÁ CHOVANÉ VKLIETKACH, KOTERCOCH A O VNÚTORNÝCH VÝBEHOCH

Druh alebo skupina druhov zvierat	Optimálna teplota v °C
Primáty nového sveta	20 - 28
Myš laboratórna	20 - 24
Potkan laboratórny	20 - 24
Škrečok zlatý	20 - 24
Gerbil	20 - 24
Morča domáce	20 - 24
Primáty starého sveta	20 - 24
Prepelica poľná	20 - 24
Králik domáci	15 - 21
Pes domáci	15 - 21
Mačka domáca	15 - 21
Fretka	15 - 21
Hydina	15 - 21
Holub	15 - 21
Ošípaná	10 - 24
Koza domáca	10 - 24
Ovca domáca	10 - 24
Hovädzí dobytok	10 - 24
Kone	10 - 24
Poznámka: V prípadoch držania veľmi mladých zvierat alebo zvierat bez srsti a pod. môže byť horná hranica optimálnej teploty primerane zvýšená.	

Tabuľka č. 2

DOBA KARANTÉNY NIEKTORÝCH DRUHOV ZVIERAT

Druh zvierat	Počet dní
Myš laboratórna	5 - 15
Potkan laboratórny	5 - 15
Škrečok zlatý	5 - 15
Gerbil	5 - 15
Morča domáce	5 - 15
Králik domáci	20 - 30
Pes domáci	20 - 30
Mačka domáca	20 - 30
Primáty	40 - 60

Tabuľka č. 3

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTŇOVANIE HLODAVCOV A KRÁLIKOV V KLIETKACH PRI ZHROMAŽĎOVANÍ A PRI POKUSE

Druh a veľkosť zvierat		Minimálna plocha podlahy kletky v cm₂	Minimálna výška kletky v cm
Myš laboratórna		180	12
Škrečok zlatý		180	12
Potkan laboratórny		350	14
Morča domáce		600	18
Králik domáci	do 1 kg	1 400	30
	1 - 2 kg	2 000	30
	2 - 3 kg	2 500	35
	3 - 4 kg	3 000	40
	4-5 kg	3 600	40
	za každý 1 kg nad 5 kg	k 3 600 pridať 200	50
Poznámky: Výškou kletky sa rozumie vertikálna vzdialenosť od podlahy kletky po vrchnú vodorovnú časť viečka alebo kletky. Pri plánovaní pokusov je potrebné zvážiť potenciálny rast zvierat a zaistiť im zodpovedajúci priestor podľa tejto tabuľky vo všetkých fázach pokusov. Pozri aj grafy 1 až 5 a 8 až 12.			

Tabuľka č. 4

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTŇOVANIE HLODAVCOV VKLIETKACH PRI CHOVE

Druh a veľkosť zvierat	Minimálna plocha podlahy kletky pre samicu s vrhom v cm₂	Minimálna výška kletky v cm
Myš laboratórna	200	12
Škrečok zlatý	650	12
Potkan laboratórny	800	14
Morča domáce	1 200	18
Morča domáce chované háremovým spôsobom	1 000 pre dospelé zviera	18

Tabuľka č. 5

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTŇOVANIE KRÁLIKOV V KLIETKACH PRI CHOVE

Hmotnosť samice v kg	Minimálna plocha podlahy kletky pre samicu s vrhom v m ₂	Minimálna výška kletky v cm	Minimálna plocha podlahy hniezdneho boxu v m ₂
do 1	0,30	30	0,10
1 - 2	0,35	30	0,10
2 - 3	0,40	35	0,12
3 - 4	0,45	40	0,12
4 - 5	0,50	40	0,14
nad 5 kg	za každý 1 kg k 0,50 m ₂ pridať 0,1 m ₂	50	za každý 1 kg k 0,50 m ₂ pridať 0,01

Poznámka: Plocha hniezdneho boxu je súčasťou celkovej plochy podlahy kletky.

Tabuľka č. 6

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE MAČIEK POČAS CHOVU A POKUSU V KLIETKE

Hmotnosť mačky v kg	Minimálna plocha podlahy kletky pre mačku v m ₂	Minimálna výška kletky v cm	Minimálna plocha podlahy kletky pre samicu s vrhom v m ₂
do 1	0,2	50	-
1 - 3	0,3	50	0,58
3 - 4	0,4	50	0,58
4 - 5	0,6	50	0,75
nad 5	za každý 1 kg k 0,60 m ₂ pridať 0,1 m ₂	50	0,75

Poznámky: Umiestnenie v kletke musí byť prísne časovo obmedzené. Mačkám umiestneným v kletkách musí byť umožnený najmenej raz denne voľný pohyb mimo kletky, ak to nie je v rozpore s pokusom.

Tabuľka č. 7

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE MAČIEK POČAS CHOVU A POKUSU V KOTERCI

Hmotnosť mačky v kg	Minimálna plocha podlahy koterca pre mačku v m ₂	Minimálna výška koterca v m	Minimálna plocha podlahy koterca pre samicu s vrhom v m ₂
do 3	1,2	1,8	2
nad 3	1,5	1,8	2

Poznámky: Koterec pre mačky musí byť vybavený vaničkou s mačacím pieskom na splnenie, priestraná polica na odpočívanie a obohatenie priestoru vhodne prispôbené na šplhanie a brúsenie pazúrov. Plocha police sa započítava do celkovej plochy podlahy koterca. Minimálna plocha podlahy koterca pre samicu s vrhom zahŕňa, aj 0,18 m² plochy pôrodnej debničky.

Tabuľka č. 8

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE PSOV POČAS POKUSU V KLIETKE

Kohútikova výška psa v cm	Minimálna plocha podlahy kletky pre psa v m₂	Minimálna výška kletky v cm
do 30	0,75	60
31 - 40	1,0	80
41 - 50	1,25	100
51 - 60	1,50	120
61 - 70	1,75	140

Poznámky: Psy môžu byť umiestnené v kletke len najnevyhnutnejší čas podľa účelu pokusu. Psom umiestneným v kletkách musí byť umožnený najmenej raz denne voľný pohyb mimo kletky, ak to nie je v rozpore s pokusom. Časové obmedzenie pri umiestnení psov v kletkách musí byť stanovené a pripevnené na každej kletke pre všetkých psov okrem tých, ktoré sú zaradené do pokusu s obmedzením pohybu. Plocha určená na voľný pohyb psov musí byť dostatočne veľká. Podlaha kletky nesmie byť konštruovaná z mriežky, ak taká podlaha nie je pre pokus nevyhnutná. Psy s kohútikovou výškou nad 70 cm sa na pokusy nesmú používať, ak nie sú jedinými možnými pre daný pokus. Všeobecný vzorec na výpočet plochy kletky: kohútikova výška v cm x 0,25 m². Všeobecný vzorec na výpočet výšky kletky: 2 x kohútikova výška v cm.

Tabuľka č. 9

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE PSOV POČAS CHOVU A POKUSU V KOTERCI

Hmotnosť psa v kg	Minimálna plocha podlahy koterca pre psa v m₂	Minimálna plocha výbehu pre psa	
		do 3 psov v m ₂	nad 3 psov v m ₂
do 6	0,5	0,5	0,5
7 - 10	0,7	1,4	1,2
11 - 20	1,2	1,6	1,4
21 - 30	1,7	1,9	1,6
nad 30	2,0	2,0	1,8

Poznámky: Psy držané nepretržite vonku musia mať možnosť úkrytu pred nepriaznivým počasím. Podlaha koterca nesmie byť konštruovaná z mriežky. Ak je taká podlaha pre pokus nevyhnutná, časť podlahy určenej na spanie psa musí byť jednoliata. Priehradky medzi kotercami musia byť konštruované tak, aby sa psy nemohli zraňovať. Koterce musia byť dobre odvodnené.

Tabuľka č. 10

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE PRIMÁTOV POČAS CHOVU A POKUSU V KLIETKE

(prispôsobené najčastejšie používaným primátom nadradu Ceboidea a Cercopithecoidea)

Pre veľkú rozmanitosť veľkosti a charakteristické vlastnosti primátov je zvlášť dôležité prispôbiť rozmer, tvar a vnútorné vybavenie kliek ich špeciálnym potrebám. Celkový objem kletky je pre primáty rovnako dôležitý ako plocha kletky. Vo všeobecnosti výška kletky pre ľudoppy a iné opice je najväčší rozmer kletky. Výška kletky musí byť najmenej taká vysoká, aby sa v nej zviera mohlo napriamiť. Výška kletky pre gibony a pavúciare musí byť taká vysoká, aby sa tieto zvieratá mohli hojdať zavesené za hrudné končatiny pri strope, a pritom sa nohami nedotýkali podlahy kletky. Obohatenie priestoru musí umožňovať zvieratám využívať vrchnú časť kletky.

Znášanlivé primáty sa môžu umiestňovať v kletke vo dvojici. Ak sú primáty držané vo dvojici v kletke, zariadenie musí mať možnosť zvieratá oddeliť. Ak umiestnenie v kletke vo dvojiciach nie je možné, primáty musia na seba vidieť.

Hmotnosť primáta v kg	Minimálna plocha podlahy kletky pre jedno zviera alebo dvojicu v m₂	Minimálna výška kletky v cm
do 1	0,25	60
1 - 3	0,35	75
3 - 5	0,50	80
5 - 7	0,70	85
7 - 9	0,90	90
9 - 15	1,10	125
15 - 25	1,50	125

Tabuľka č. 11

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE OŠÍPANÝCH POČAS ZHROMAŽĎOVANIA ZVIERAT A POČAS POKUSU V KLIETKE

Hmotnosť ošípanej v kg	Minimálna plocha podlahy kletky pre ošípanú v m₂	Minimálna výška kletky v cm
5 - 15	0,35	50
16 - 25	0,55	60
26 - 40	0,80	80

Poznámky: Ošípané môžu byť umiestnené v kletke len najnevyhnutnejší čas podľa účelu pokusu. Časové obmedzenie na umiestnenia ošípaných v kletkách musí byť stanovené a pripevnené na každej kletke pre všetky ošípané okrem tých, ktoré sú zaradené do pokusu s obmedzením pohybu.

Tabuľka č. 12

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE HOSPODÁRSKÝCH ZVIERAT POČAS ZHROMAŽĎOVANIA A POČAS POKUSU V KOTERCI

Druh zvierat a hmotnosť v kg	Minimálna plocha podlahy koterca v m₂	Minimálna dĺžka koterca v m	Minimálna výška priehradky v m	Minimálna plocha podlahy pre skupinu v m₂	Minimálna dĺžka krmného žlabu pre 1 zviera v m
Ošípaná 10 - 30	2	1,6	0,8	0,2	0,20
31 - 50	2	1,8	1,0	0,3	0,25
51 - 100	3	2,1	1,2	0,8	0,30
101 - 150	5	2,5	1,4	1,2	0,35
nad 150	5	2,5	1,4	2,5	0,40
Ovca do 70	1,4	1,8	1,2	0,7	0,35
Koza do 70	1,6	1,8	2,0	0,8	0,35
Hovädzí dobytok do 60	2,0	1,1	1,0	0,8	0,30
61 - 100	2,2	1,8	1,0	1,0	0,30
101 - 150	2,4	1,8	1,0	1,2	0,35
151 - 200	2,5	2,0	1,2	1,4	0,40
201 - 400	2,6	2,2	1,4	1,6	0,55
nad 400	2,8	2,2	1,4	1,8	0,65
Dospelé kone	13,5	4,5	1,8	-	-

Tabuľka č. 13

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE HOSPODÁRSKÝCH ZVIERAT POČAS ZHROMAŽĎOVANIA A POČAS POKUSU NA STOJISKU

Druh zvierat a hmotnosť v kg	Minimálna plocha podlahy stojiska v m₂	Minimálna dĺžka koterca v m	Minimálna výška priehradky v m
Ošípaná 100 - 150	1,2	2,0	0,9
nad 150	2,5	2,5	1,4
Ovca do 70	0,7	1,0	0,9
Koza do 70	0,8	1,0	0,9
Hovädzí dobytok 60 - 100	0,6	1,0	0,9
101 - 150	0,9	1,4	0,9
151 - 200	1,2	1,6	1,4
201 - 350	1,8	1,8	1,4
351 - 500	2,1	1,9	1,4
nad 500	2,6	2,2	1,4
Dospelé kone	4,0	2,5	1,6

Poznámka: Stojisko musí byť dostatočne široké, aby si zvieratá mohli pohodlne ľahnúť.

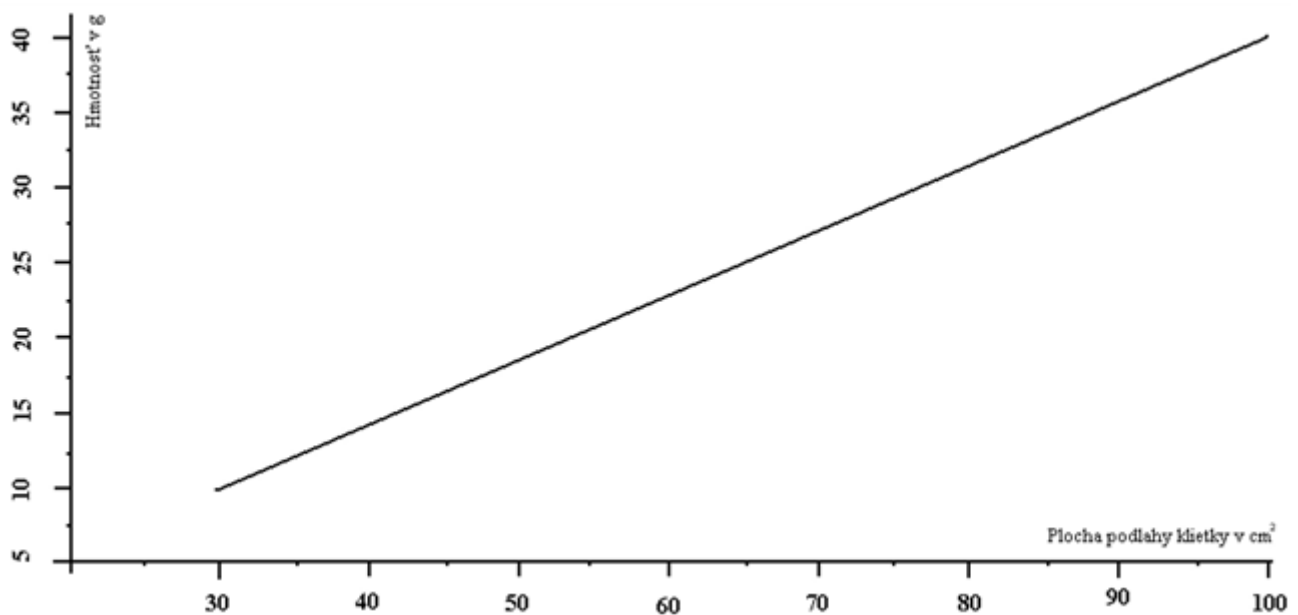
Tabuľka č. 14

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA UMIESTNENIE NIEKTORÝCH DRUHOV VTÁKOV POČAS ZHROMAŽĎOVANIA A POČAS POKUSU V KLIETKACH

Druh vtáka a hmotnosť v g	Minimálna plocha podlahy klieťky pre 1 vtáka v cm ₂	Minimálna plocha podlahy klieťky pre 2 vtáky v cm ₂ /vták	Minimálna plocha podlahy klieťky pre 3 a viac vtákov v cm ₂ /vták	Minimálna výška klieťky v cm	Minimálna dĺžka krmneho žlabu pre 1 vtáka v cm
Kura 100 - 300	250	200	150	25	3
301 - 600	500	400	300	35	7
601 - 1 200	1 000	600	450	45	10
1 201 - 1 800	1 200	700	550	45	12
1 801 - 2 400	1 400	850	650	45	12
Dospelý kohút nad 2 400	1 800	1 200	1 000	60	15
Prepelica poľná 120 - 140	250	200	200	15	4

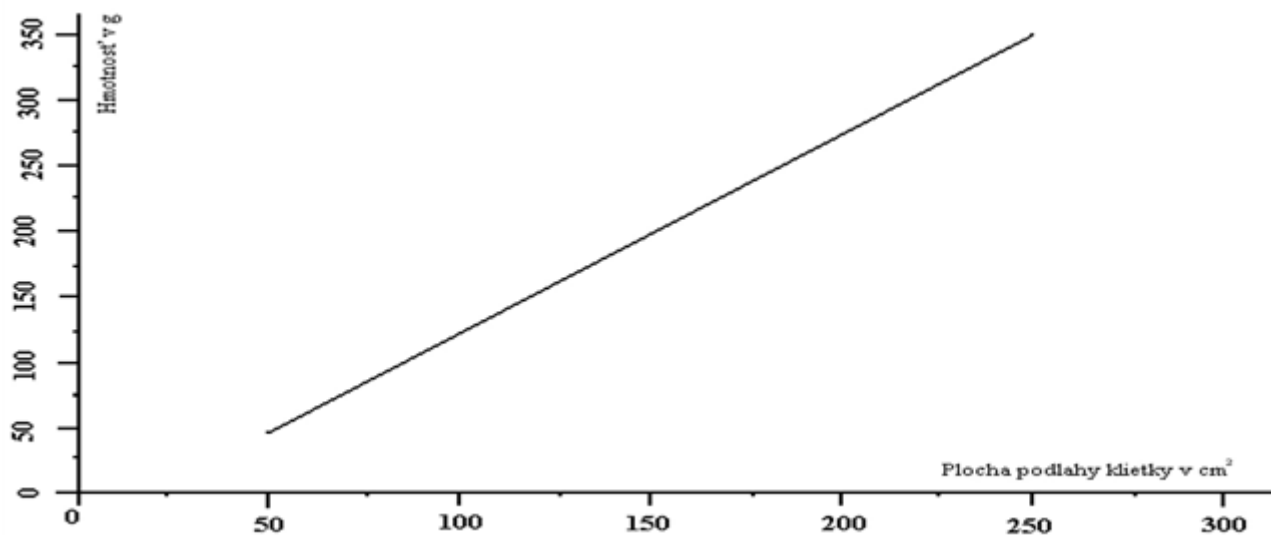
Minimálna plocha podlahy klieťky pre myši

Graf č. 1

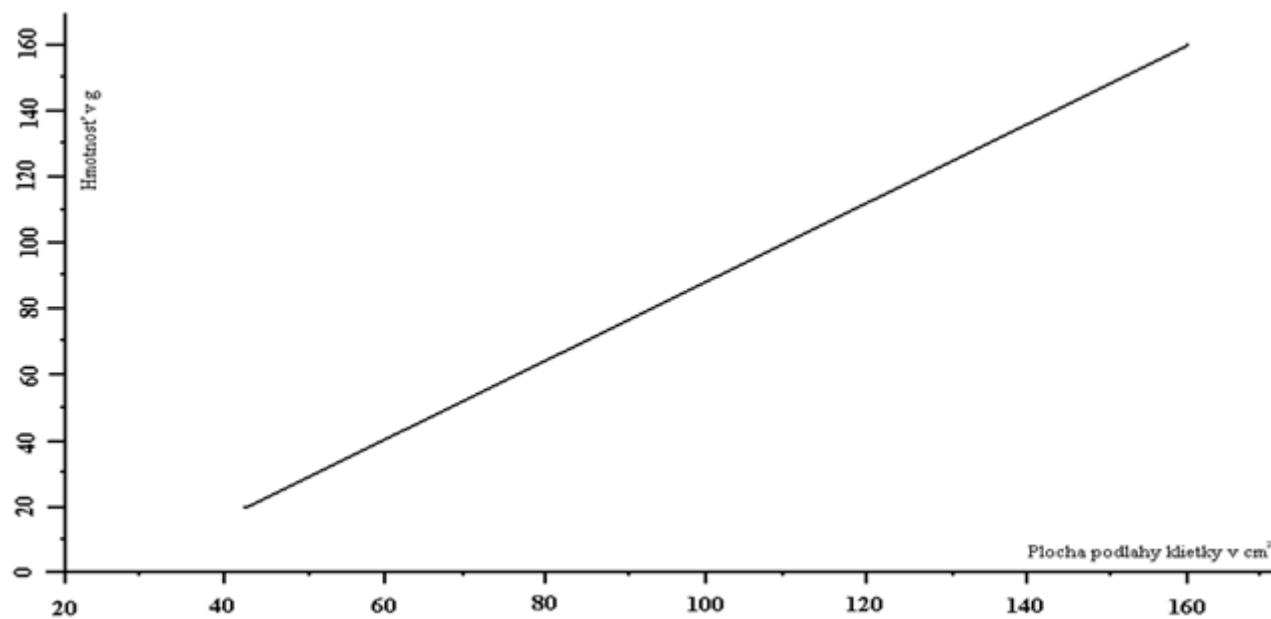
Minimálna plocha podlahy klieťky pre potkany

Graf č. 2

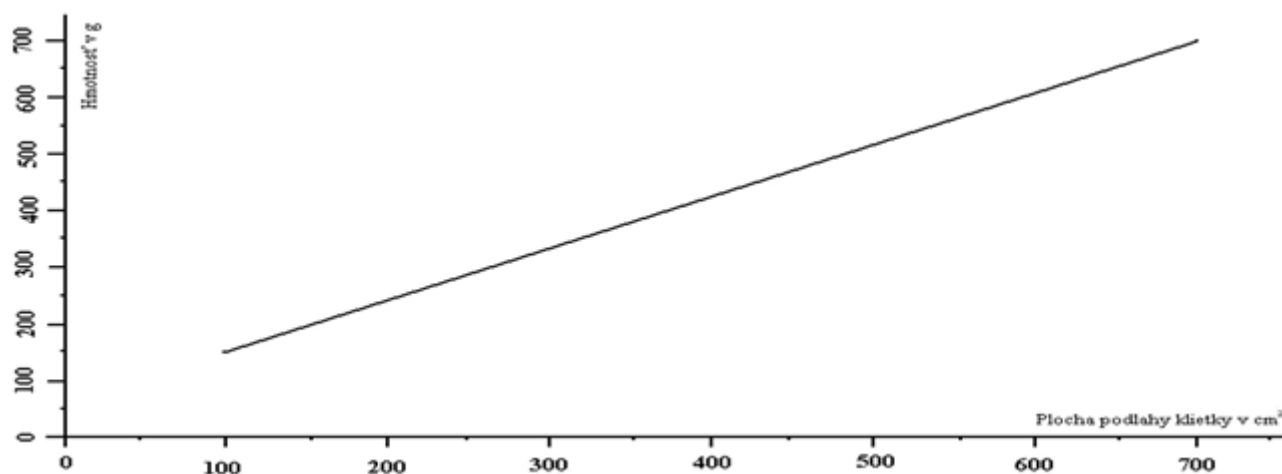
Minimálna plocha podlahy kletky pre zlaté škrečky

Graf č. 3

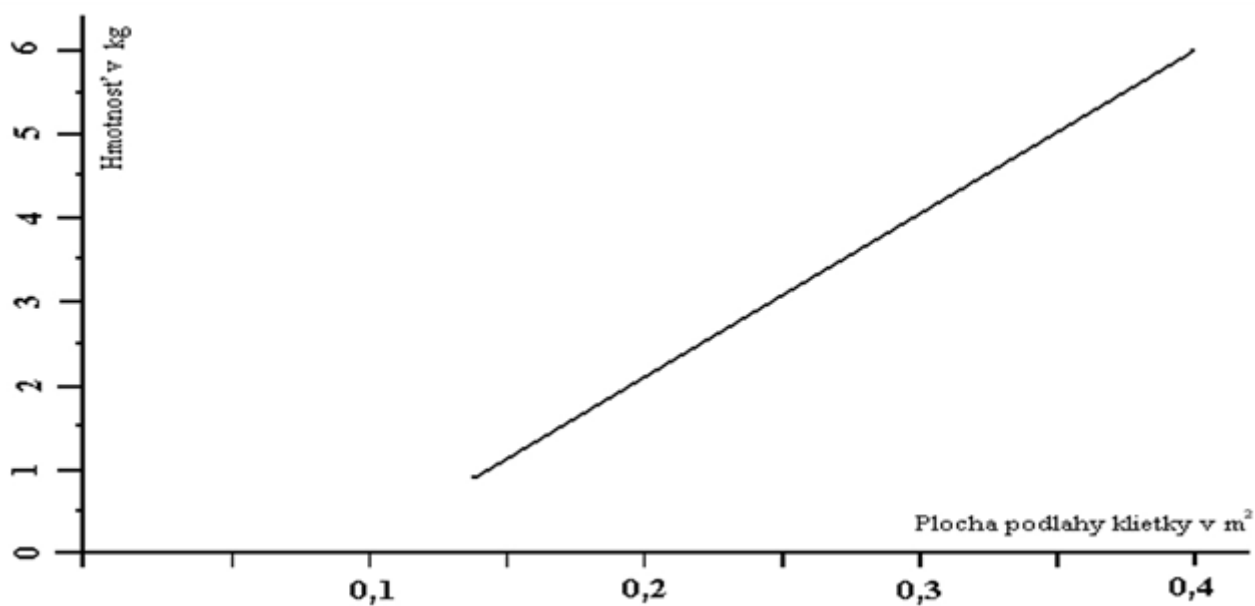
Minimálna plocha podlahy kletky pre morčatá

Graf č. 4

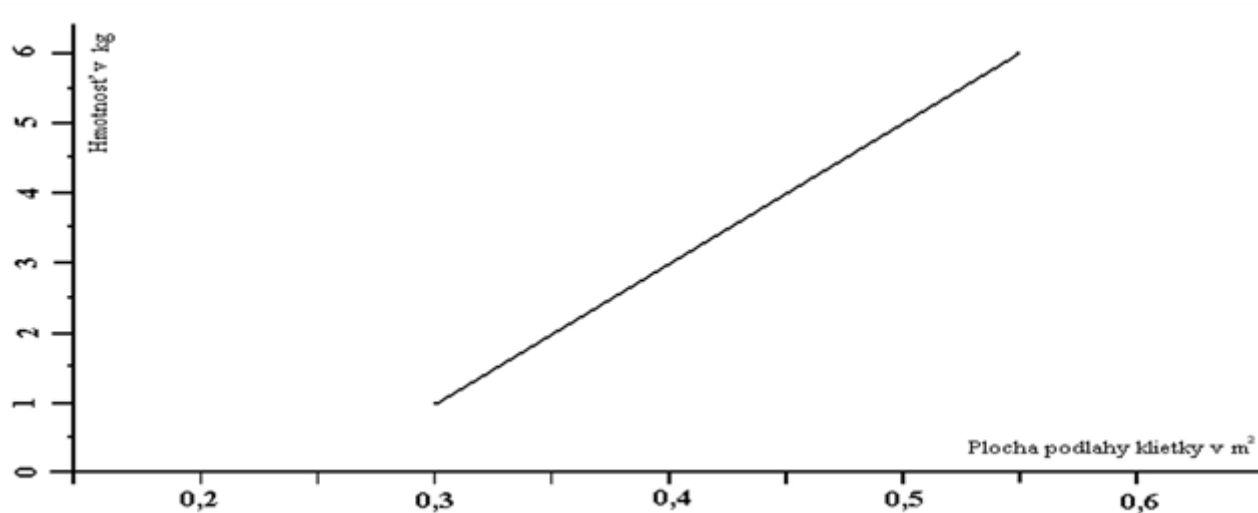
Minimálna plocha podlahy kletky pre králiky

Graf č. 5

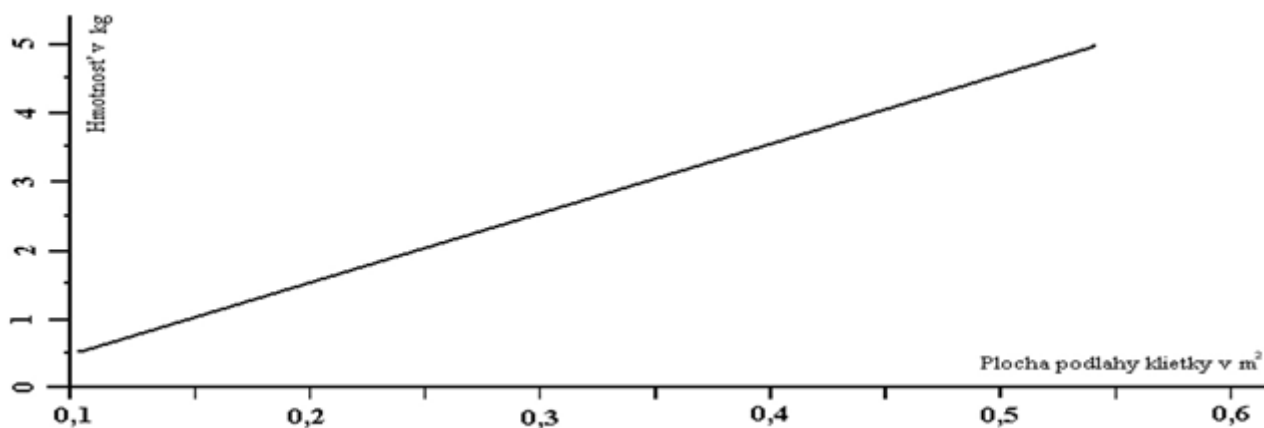
Minimálna plocha podlahy kletky pre samicu králika s vrhom

Graf č. 6

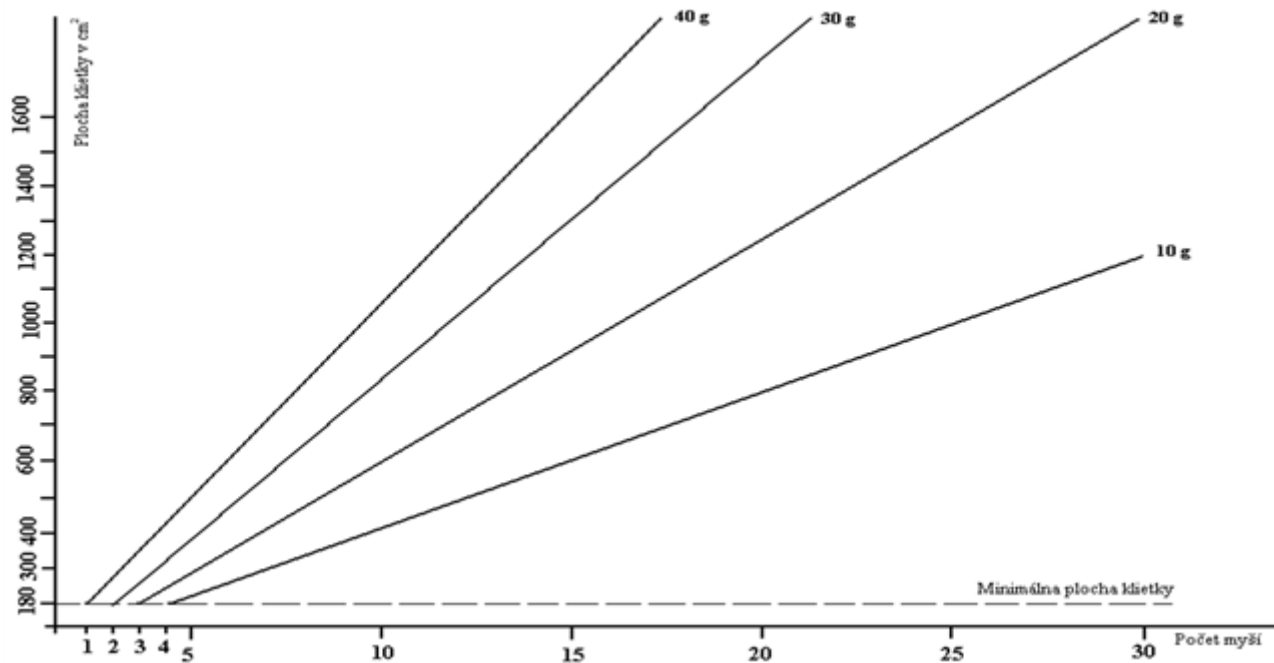
Minimálna plocha podlahy kletky pre mačky

Graf č. 7

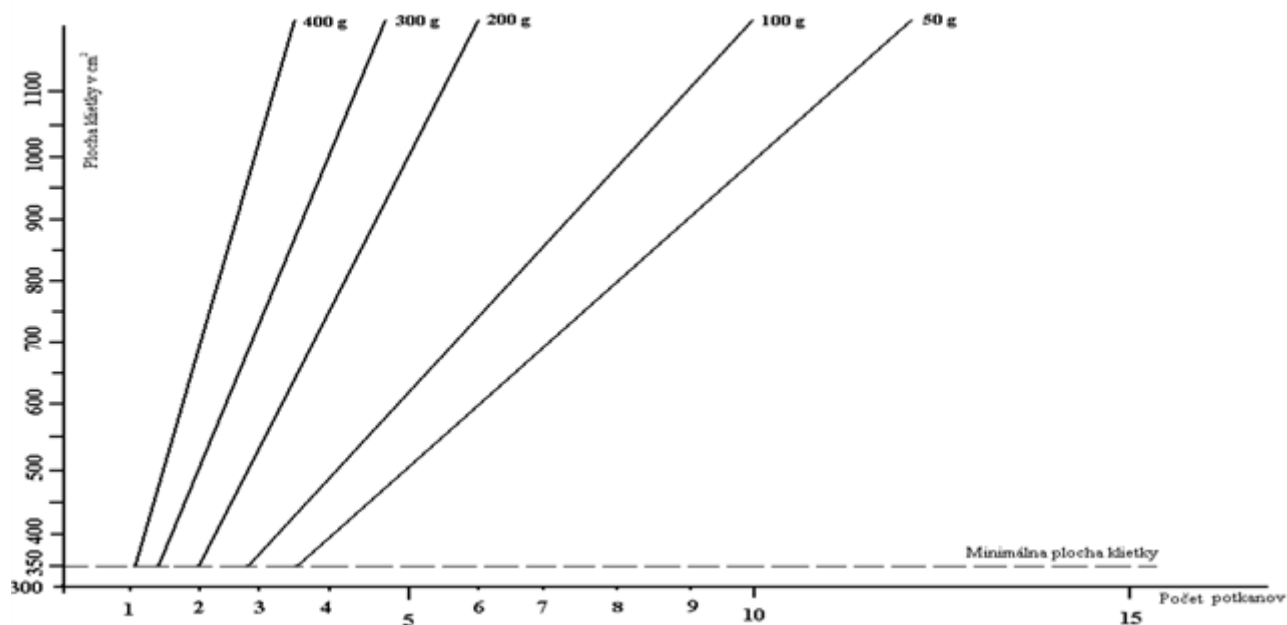
Vzťah medzi počtom myši v kletke a plochy podlahy kletky

Graf č. 8

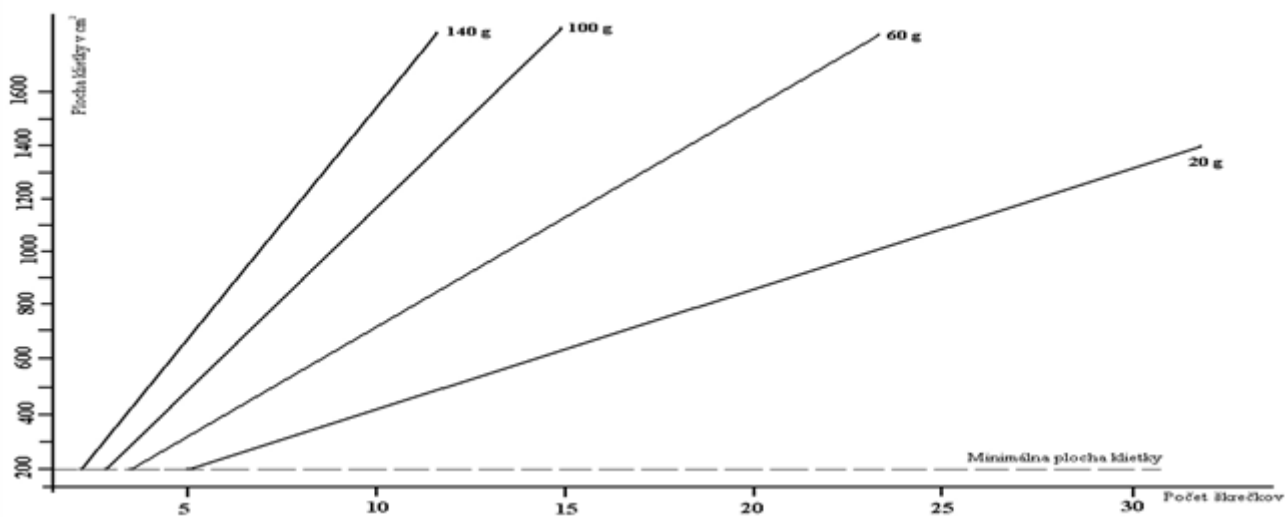
Vzťah medzi počtom potkanov v kletke a plochy podlahy kletky

Graf č. 9

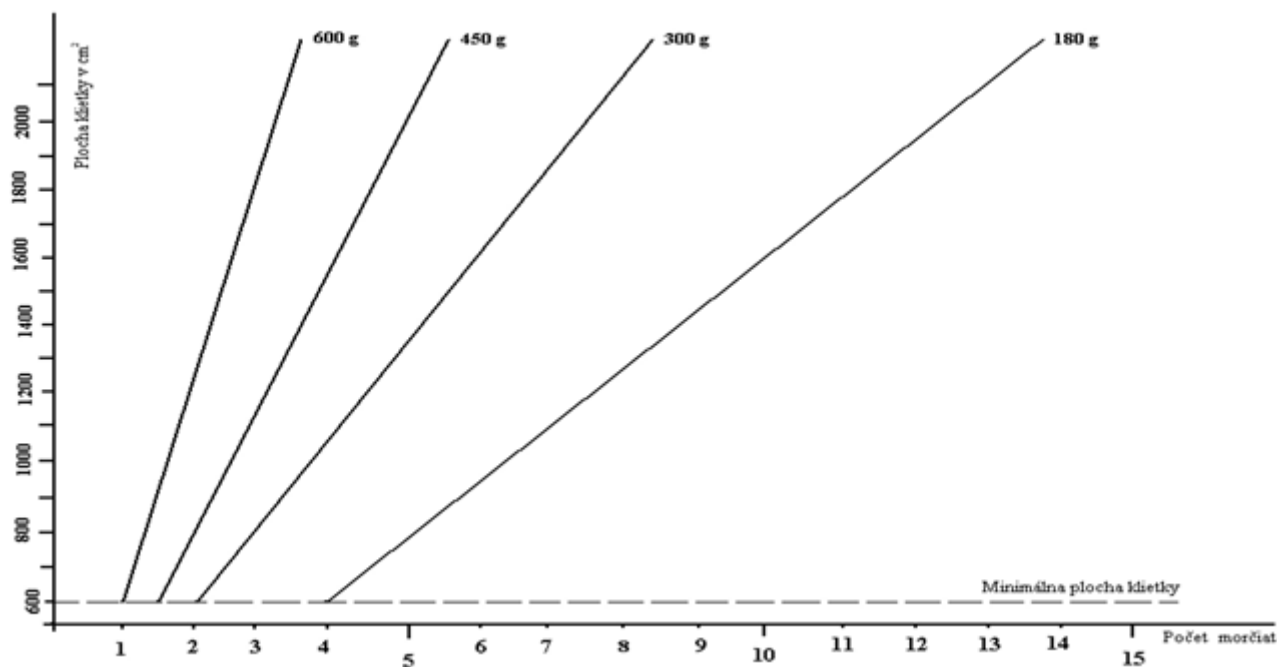
Vzťah medzi počtom škrečkov v kletke a plochy podlahy kletky

Graf č. 10

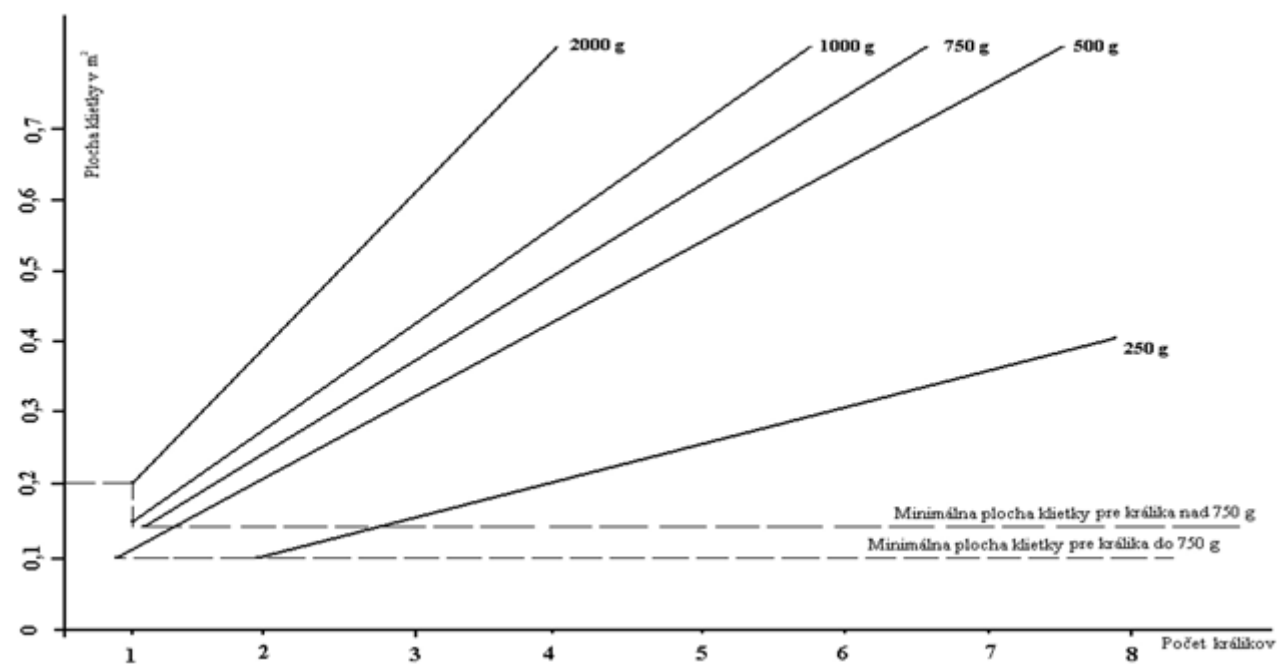
Vzťah medzi počtom morčiat v kletke a plochy podlahy kletky

Graf č. 11

Vzťah medzi počtom králikov v kletke a plochy podlahy kletky

Graf č. 12

Príloha č. 3
k nariadeniu vlády č. 289/2003 Z. z.

ZOZNAM POKUSNÝCH ZVIERAT

Myš laboratórna (*Mus musculus*)

Potkan laboratórny (*Rattus norvegicus*)

Morča domáce (*Cavia porcellus*)

Chrček zlatý (*Mesocricetus auratus*)

Králik domáci (*Oryctolagus cuniculus*)

Primáty iné ako človek (*Primates*)

Pes domáci (*Canis familiaris*)

Mačka domáca (*Felis catus*)

Prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

ŽIADOSŤ O SCHVÁLENIE POKUSU

Pokusné zariadenie	
Názov:	
Sídlo:	
Adresa: (ak je iná ako sídlo)	Číslo schválenia pokusného zariadenia:

Meno, titul a funkcia osoby oprávnenej predložiť projekt pokusu:
Meno, titul a funkcia osoby zodpovednej za starostlivosť o zvieratá:
Meno, titul a funkcia ďalších osôb podieľajúcich sa na pokuse:

Názov projektu pokusu**Účel pokusu podľa § 3 tohto nariadenia***

- a) vývoj, výroba, overenie akosti, účinnosti a bezpečnosti liekov, krmív a iných látok alebo výrobkov
1. na odstránenie, na prevenciu, na diagnostiku a na liečbu chorôb, poškodenia zdravia alebo iných neprirodzených stavov človeka, zvierat alebo rastlín alebo ich účinky na človeka, zvieratá alebo rastliny,
 2. určených na stanovovanie, odhaľovanie, usmerňovanie alebo úpravu fyziologického stavu alebo fyziologických procesov človeka, zvierat alebo rastlín,
- b) ochrana prirodzeného prostredia v záujme zachovania alebo zlepšenia zdravia a pohody človeka alebo zvierat.

Projekt pokusu podľa § 7 ods. 2 písm. h) tohto nariadenia priložiť v prílohe žiadosti (uviesť počet strán):

* Vyznačiť jeden alebo viac bodov.

Druh, plemeno, kategória alebo chovná línia pokusných zvierat	Plánovaný počet
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Spôsob nadobudnutia pokusných zvierat**			
a) vlastný odchov		číslo schválenia	
b) zo schváleného zariadenia		číslo schválenia	
c) od inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby		Meno alebo názov, adresa a dátum narodenia alebo IČO	

Systém umiestnenia pokusných zvierat*		Spôsob označenia pokusných zvierat*	
a) otvorený		a) skupinové (záznamové karty, ...)	
b) bariérový		b) individuálne (záznamové karty, ...)	
c) izolátorový		c) individuálne nezameniteľné	

Spôsob znecitlivenia**			
Celkové	áno	Účinná látka/kombinácia anestetika	nie
Lokálne	áno	Účinná látka/kombinácia anestetika	nie
Iné	áno	Opísať	nie
Žiadne	Odôvodnenie		

Dátum predpokladaného začiatku pokusu	dňa
Predpokladaná dĺžka trvania pokusu	od do
Vyjadrenie etickej komisie*	súhlas nesúhlas

V dňa

.....
(meno, priezvisko a podpis žiadateľa)

odtlačok pečiatky pokusného zariadenia

** Vyznačiť jeden alebo viac bodov a vyznačený bod doplniť požadovaným údajom.

Príloha č. 5
k nariadeniu vlády č. 289/2003 Z. z.

Príloha č. 5
k nariadeniu vlády č. 289/2003 Z. z.

HLÁSENIE SCHVÁLENÉHO ZARIADENIA ZA ROK

strana č. z

Schválené chovné / dodávateľské zariadenie*	
Názov:	
Sídlo:	
Adresa:	Číslo schválenia zariadenia:
(ak je iná ako sídlo)	

Počet nakúpených pokusných zvierat od

schváleného zariadenia (fyzická osoba/právnická osoba)		druh pokusného zvierat'a	plemeno, kategória, chovná línia	počet
názov a adresa	č. schválenia (dát.nar./IČO)			

Počet predaných pokusných zvierat pre

schválené zariadenie		druh pokusného zvierat'a	plemeno, kategória, chovná línia	počet
názov/meno a adresa	č. schválenia			

* Nehodiace sa prečiarknuť.

strana č. z

Počet odchovaných pokusných zvierat**

druh pokusného zvierat'a	plemeno, kategória, chovná línia	počet

Počet uhynutých pokusných zvierat

druh pokusného zvierat'a	plemeno, kategória, chovná línia	počet

Počet držaných pokusných zvierat

druh pokusného zvierat'a	plemeno, kategória, chovná línia	počet

V dňa

.....
(meno, priezvisko a podpis zodpovednej osoby)

odtlačok pečiatky schváleného zariadenia

** Vyplní len akreditované chovné zariadenie.

SPÔSOB VYPLŇANIA HLÁSENIA SCHVÁLENÉHO POKUSNÉHO ZARIADENIA

Stĺpec 1 – poradové číslo riadku, v ktorom sa uvádza suma všetkých čiastkových údajov s rovnakými údajmi v stĺpcoch 2 až 9 (napr.: suma zvierat z piatich pokusov na rovnakom druhu a kategórii zvierat toho istého účelu z toho istého zdroja).

Stĺpec 2 – vpište príslušný kód pre druh alebo kategóriu použitých pokusných zvierat.

Myš	101	Ostatné mäsožravce	109	Ľudoopy	117
Potkan	102	Nepárnokopytníky	110	Ostatné cicavce	118
Morča	103	Ošipané	111	Prepelica	119
Škrečok	104	Ovce	112	Kura domáca	120
Ostatné hlodavce	105	Kozy	113	Ostatné vtáky	121
Králík	106	Hovädzí dobytok	114	Plazy	122
Pes	107	Poloopice	115	Obojživelníky	123
Mačka	108	Opice okrem ľudoopov	116	Ryby	124

Stĺpec 3 – vpište počet všetkých zvierat použitých po prvý raz v pokuse v konkrétnom riadku, ktoré nebudú zahrnuté v stĺpci 5.

Stĺpec 4 – vpište počet geneticky upravených živočíchov (GMO) z počtu zvierat po prvý raz použitých v pokuse, uvedených v stĺpci 3.

Stĺpec 5 – vpište počet všetkých zvierat opakovane použitých v pokuse v konkrétnom riadku, ktoré nie sú zahrnuté v stĺpci 3.

Stĺpec 6 – ak zvieratá pochádzajú zo Slovenskej republiky, uveďte číslo schválenia chovného alebo dodávateľského zariadenia alebo pokusného zariadenia, ak chová pokusné zvieratá pre svoje potreby, alebo dátum narodenia fyzickej osoby alebo IČO fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá nie je schválená na chov pokusných zvierat, alebo ak sú zvieratá určené na pokusné účely dovezené, vpište príslušný kód pre pôvod pokusných zvierat a v prílohe spolu s poradovým číslom riadku uveďte krajinu, kde je zariadenie registrované alebo schválené.

Členský štát Európskej únie	61
Nečlenský štát, ktorý je signatárom Európskeho dohovoru o ochrane zvierat určených na pokusné alebo iné vedecké účely	62
Nečlenský štát, ktorý nie je signatárom Európskeho dohovoru o ochrane zvierat určených na pokusné alebo iné vedecké účely	63

Stĺpec 7 – účel použitia pokusných zvierat podľa § 3 tohto nariadenia, vpište príslušný kód:

a) 1. vývoj, výroba, overenie akosti, účinnosti a bezpečnosti liekov, krmív a iných látok alebo výrobkov na odstránenie, na prevenciu, na diagnostiku a na liečbu chorôb, poškodenia zdravia alebo iných neprirodzených stavov človeka, zvierat alebo rastlín alebo ich účinky na človeka, zvieratá alebo rastliny	71
a) 2. vývoj, výroba, overenie akosti, účinnosti a bezpečnosti liekov, krmív a iných látok alebo výrobkov určených na stanovovanie, odhaľovanie, usmerňovanie alebo úpravu fyziologického stavu alebo fyziologických procesov človeka, zvierat alebo rastlín	72
b) ochrana životného prostredia v záujme zachovania alebo zlepšenia zdravia a pohody človeka alebo zvierat	73

Stĺpec 8 – bližšie určený účel použitia pokusných zvierat, ak boli použité na účel pokusu s kódom 74 alebo 75, vpište príslušný kód:

srdcovocievny systém	801	testy kancerogenity	811
nervový systém	802	testy toxicity nových látok	812
imunitný systém	803	testy mutagenity	813
nádorové ochorenia	804	testy teratogenity	814
infekčné ochorenia	805	testy účinku na pohlavné bunky	815
poruchy látkovej výmeny	806	testy toxicity pre vodné živočíchy	816
iné ochorenia človeka	807	testy toxicity pre teráriské zvieratá	817
iné ochorenia zvierat	808	iné nezahrnuté poruchy, ochorenia a testy	818

Stĺpec 9 – počet uhynutých zvierat z celkového počtu použitých zvierat (stĺpec 3 + stĺpec 5) v danom riadku/počet usmrtených zvierat po ukončení pokusu.

- 1) § 2 písm. a) zákona č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov.
 - 2) § 4 ods. 3 zákona č. 488/2002 Z. z.
 - 3) § 2 ods. 2 zákona č. 237/2002 Z. z. o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
 - 4) § 6 zákona č. 488/2002 Z. z.
 - 5) § 6 ods. 2 písm. i) tretí bod zákona č. 488/2002 Z. z.
 - 6) § 21 zákona č. 488/2002 Z. z.
 - 7) § 43 a 44 zákona č. 488/2002 Z. z.
- 1) Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 326/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 736/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú minimálne požiadavky na ochranu nosníc.
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 325/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 735/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú minimálne normy ochrany ošípaných.
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 270/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 730/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú minimálne normy ochrany teliat.
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 322/2003 Z. z. o ochrane zvierat chovaných na farmárske účely.
- 2) Nariadenie vlády č. 302/2003 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o ochrane zvierat pri preprave.
 - 3) Zákon č. 184/1993 Z. z. o krmivách.

